

วิทยานิพนธ์ งานวิจัย

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

นางสาวธิดาลักษณ์ สิทธิวงษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
เลขที่..... 266544
เลขทะเบียน..... 2.
เลขเรียกหนังสือ..... 330.9593 34246 2565

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ.2565

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางสาวธิดาลักษณ์ สิทธิวงษา แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริศิริ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาทม)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์ เรืองสุวรรณ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(อาจารย์อนุสรณ์ อุสินแก่น)
คณบดีคณะครุศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ๒ เดือน ๕-๑๑ ปี ๒๕

ชื่อเรื่อง : แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ผู้วิจัย : นางสาวธิดาลักษณ์ สิทธิวงษา

ปริญญา : ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการการศึกษา)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ

ปีที่สำเร็จการศึกษา : 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการ
จำเป็นและเพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มี
ประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 คือ ศึกษาสภาพ
ปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น จากกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา 114 โรงเรียน
แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 117 คน และครูผู้สอน จำนวน 176 คน รวม 293 คน สุ่มกลุ่ม
ตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณ
ค่า 5 ระดับ สภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่น 0.89 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.25-0.88
และสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าความเชื่อมั่น 0.84 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.32-0.82 สถิติที่
ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการ
จำเป็นระยะที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มี
ประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน เครื่องมือ
คือ แบบสัมภาษณ์และวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยวิธีการตีความแล้วนำเสนอ
แบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการ
การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
สถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ
มากทุกด้าน 2) แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มี
ประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ข

ประณตศึกษามหาสารคาม เขต 3 ประกอบด้วย 3 ด้าน 20 แนวทาง ผลการประเมินแนวทางพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การบริหารจัดการศึกษา, แนวทางการบริหาร, เศรษฐกิจพอเพียง, กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Title : A Study Management of Guidelines for based on Sufficiency Economy Philosophy of Effective In organizing Student Development Activities in Schools Under Mahasarakham Primary Education Service Area Office 3

Author : Ms.Thidalak Sitthiwongsa

Degree : Master of Education (Educational Administration)
Rajabhat Maha Sarakham University

Advisors : Assistant Professor Dr.Chumnian Pollaharn

Year : 2022

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the present states and desirable states, and 2) to study management of guidelines for based on sufficiency economy philosophy of effective in organizing student development activities in schools under Mahasarakham Primary Education Service Area Office 3. There were 2 phases of this study. Phase 1: the study the present states and desirable states to study management for based on sufficiency economy philosophy of effective in organizing student development activities in schools. The samples were 293 school administrators and teachers. The sample size was determined by Krejcie and Morgan's Table. The samples were selected by using Stratified Random Sampling. The research instrument was the 5 Level of Rating Scale, 15 items. The content validity of the current state questionnaire is 0.89, a power of discrimination between 0.25-0.88 and the desirable state questionnaire is 0.84, a power of discrimination between 0.32-0.82. The statistic of this study included the frequency, percentage, mean, standard deviation, and. Phase 2: the study management of guidelines for based on sufficiency economy philosophy of effective in organizing student development activities in schools was conducted by using the Interview Form to interview 8 experts. Data were analyzed by Content Analysis.

The research findings found that: 1) The situation of school management based on efficiency economy philosophy of schools, under of Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 3, according to the opinion of school administrators and teachers, in overall, it was in "High" level. 2) The study management of guidelines for based on sufficiency economy philosophy of effective in organizing student development

activities in schools. It consisted of 3 aspects and 20 development guidelines. The results of the assessment showed that it was the most appropriate and possible at a very high level.

Keywords: A Study Management, Management Development Guidelines, Sufficiency Economy Philosophy, Organizing Student Development Activities

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้คำปรึกษาตรวจสอบ แนะนำข้อแก้ไขและข้อบกพร่อง และให้ความช่วยเหลือด้วยความเมตตาเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้ ขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาภานต์ เรืองสุวรรณ รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาทม ที่กรุณาเป็นคณะกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ขอขอบคุณ อาจารย์สุทัศน์ แก้วคำ นายอิทธิวัฒน์ พิไลวงศ์ นายศรายุช เขาว์ชาญ นายสุทัศน์ วงศ์กระบากถาวร และนายวุฒินันท์ พรนิคม ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

ขอบพระคุณ นายประสิทธิ์ สีแท้ไตร นางฤดีพิมล ชำของ นายไพฑูรย์ ขำปัด นางอำพร สำคำ นายสรายุทธ เถาว์วันดี นายนิคม ไวบรรเทา นางสุภาวดี ศรีประวงค์ และนางพรรณณี ภูโส ผู้ทรงคุณวุฒิ คณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบพระคุณ นางวิไลพร บุตรภักดี ที่ได้ให้ข้อมูลโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขอขอบคุณ ผู้บริหาร ครู บุคลากรและเจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่ให้ความอนุเคราะห์อนุญาตให้เก็บข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ขอขอบคุณ นางสาวพิชฌาภา แพงด้วง เพื่อนนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รุ่น 43 และบุคคลอันเป็นที่รัก ที่คอยให้กำลังใจให้คำปรึกษา สนับสนุนงานวิจัยสำเร็จ คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาวิจัยนี้

กราบขอบพระคุณบิดา มารดา และบูรพาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนวิชาความรู้และให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด และเป็นกำลังใจสำคัญที่ทำให้การศึกษาวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี คุณค่าและคุณประโยชน์ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตาบูชาแต่บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

นางสาวธิดาลักษณ์ สิทธิวงษา

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	5
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	5
1.4 ขอบเขตการวิจัย	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	9
2.1 การจัดการศึกษา	9
2.2 การบริหารสถานศึกษา	11
2.3 การบริหารจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	28
2.4 ประสิทธิภาพของโรงเรียน	45
2.5 บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3	52
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55
2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย	65
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	66
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3	66

หัวเรื่อง	หน้า
ระยะเวลาที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต3	72
บทที่ 4 ผลการวิจัย	77
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	77
4.2 ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล	77
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	78
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	104
5.1 สรุป	104
5.2 อภิปรายผล	107
5.3 ข้อเสนอแนะ	113
บรรณานุกรม	115
ภาคผนวก	124
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	125
ภาคผนวก ข การหาคุณภาพเครื่องมือ	139
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์	143
ภาคผนวก ง ภาพประกอบวิจัย	163
การเผยแพร่งานวิจัย	164
ประวัติผู้วิจัย	165

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน 67
4.1	จำนวนและร้อยละสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง 78
4.2	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และ ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมและรายด้าน 79
4.3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และ ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการแนะแนวและ ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน จำแนกเป็นรายข้อ 80
4.4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และ ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านกิจกรรมนักเรียน จำแนกเป็นรายข้อ 82
4.5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และ ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านกิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณะประโยชน์ จำแนกเป็นรายข้อ 85
4.6	แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มี ประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 93
4.7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแนวทางการบริหารจัดการ การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน..... 95

ตารางที่	หน้า
4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแนวทางการบริหารจัดการ การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน ด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียน	96
4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแนวทางการบริหารจัดการ การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน ด้านกิจกรรมนักเรียน	99
4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแนวทางการบริหารจัดการ การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะ ประโยชน์	101
ข.1 การวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	186
ข.2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มี ประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3	188
ข.3 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม สภาพที่พึง ประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มี ประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3	189

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	65
ง.1 ภาพสัมภาษณ์ นายสรายุทธ เถาว์วันดี และนางอำพร สำคำ	164
ง.2 ภาพสัมภาษณ์ นางพรรณณี ภูโส และนางสุภาวดี ศรีประวงค์.....	164
ง.3 ภาพสัมภาษณ์ นายประสิทธิ์ สีแช่ไตร	165
ง.4 ภาพสัมภาษณ์ นางฤดีพิมล ชำชอง.....	165

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 วรรคสาม ได้กล่าวถึงการศึกษาไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาดังกล่าวให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย และวรรคสี่ ได้กล่าวถึงการศึกษาไว้ว่าการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560, น. 14)

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศโดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ และเพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทจึงได้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคม แห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคีและร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศ อย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579, 2560, น. 8)

จากสถานการณ์ของโลกในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกด้านอีกทั้งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนในยุคโลกาภิวัตน์ เครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคน ก็คือ การศึกษาที่ต้องนำมาใช้เป็นกลไกขับเคลื่อนในการสร้างชาติ สร้างคนและสร้างงาน เพื่อให้ประชาชนในชาติเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่ให้บริการการศึกษาแก่เยาวชนและบุคคลในชุมชน และสังคม (ธีระ รุญเจริญ, 2553, น. 228)

ทิศทางการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจาก แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9–11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำบนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนี้ ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาคและระดับประเทศในทุกชั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา พร้อมทั้งแผนงานโครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการให้ เห็นผลเป็นรูปธรรมในช่วง 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกัน ยังได้กำหนดแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจนเพื่อกำกับให้ การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, น. 1-4)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวความคิดและทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของไทยซึ่งบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผลมีความพอประมาณและมีระบบภูมิคุ้มกันและ

การบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดีซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ สร้างโอกาสและมีที่ยืนให้กับทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิตที่ดีมีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศก็เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพและมีเสถียรภาพการกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมเป็นการเติบโตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพชุมชนวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรม

การจัดการศึกษากับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเรื่องที่สัมพันธ์กันเพราะทั้งสองอย่างเป็นแนวทางเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและถ้าชีวิตคือการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงก็เป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิตให้ถูกต้องไม่เช่นนั้นแล้ว ชีวิตก็จะหาภาวะปกติไม่ได้เลยฉะนั้นแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการกระตุ้นเตือนไปยังทุกมิติของสังคมไม่ใช่เฉพาะเศรษฐกิจหรือการศึกษาเท่านั้น มิติทางสังคม การเมือง และวัฒนธรรมก็ต้องนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับปรัชญานี้

การปลูกฝังปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เด็กและเยาวชนไทยผ่านระบบการศึกษาเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องไม่ควรปล่อยให้กลายเป็นเพียงกระแสแค่ชั่วระยะหนึ่งแล้วเลือนหายไปสิ่งที่ควรทำควบคู่กันไปคือการสร้างจิตสำนึกร่วมในการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาอันจะทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ปัจจุบันแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการกล่าวถึงเป็นที่ยอมรับและมีบทบาทมากขึ้นในสังคมไทยเริ่มจากการที่รัฐบาลได้นำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการบริหารประเทศซึ่งส่งผลให้แต่ละกระทรวงต่างมีการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานต่าง ๆ โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้บรรจุแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานในการพัฒนาโดยการประสานความร่วมมือกันของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจและประชาชน เพื่อให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงสามารถพึ่งตนเองได้ กระทรวงศึกษาธิการมีความตระหนักในภารกิจดังกล่าวและให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาจึงจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อดำเนินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาโดยการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปันมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยมและเอกลักษณ์ของความเป็นไทย โดยมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกันรับผิดชอบเพื่อให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืนนำวิถีชีวิตของประชาชน สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 และนโยบายของรัฐบาลรวมทั้งเป็นจุดเริ่มต้นของการผลักดันให้ประเทศชาติได้พัฒนาต่อไปอย่างเต็มศักยภาพโดยใช้รูปแบบการจัดการศึกษาบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 145 โรงเรียน นักเรียน จำนวน 17,524 คน ผู้บริหารและครู จำนวน 1,032 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3, 2563, น. 4) จากการศึกษาข้อมูลที่ผ่านมาพบว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้นำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างเป็นรูปธรรมโดยกำหนดเป็นกลยุทธ์และจุดเน้นที่สำคัญของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อพิจารณาสภาพการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่าไม่มีรูปแบบการดำเนินการที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมถึงแม้จะมีการกำหนดแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบ และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องแต่การดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานกับยุ่งยาก เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรทุกระดับในโรงเรียน การดำเนินงานของโรงเรียนต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะมุ่งประยุกต์ในด้านการส่งเสริมอาชีพให้กับนักเรียนและชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ในด้านการพึ่งตนเองการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์และด้านการประยุกต์ใช้ในส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ในด้านการบริหารและจัดการศึกษาโดยเฉพาะการนำหลักตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ยังมีส่วนน้อย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3, 2563, น. 15-24)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังนักเรียนให้มีคุณลักษณะตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจะต้องร่วมมือกันและดำเนินการอย่างจริงจังปัจจุบันข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษายังมีน้อยมาก ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงตระหนักในความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาเพื่อ การยกระดับประสิทธิผลการจัดการศึกษาตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนรวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้เป็นแนวทางเพื่อยกระดับประสิทธิผลการจัดการศึกษาในโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป

1.2 คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัย ไว้ดังนี้

1.2.1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการ การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 อยู่ในระดับใด

1.2.2 แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มี ประสิทธิภาพด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1.3.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหาร จัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.3.2 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย แนวทางการบริหารจัดการการศึกษา ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ครั้งนี้ แสดงรายละเอียดตาม ระยะการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ประชากรและ

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 293 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan (ไพศาล วรคำ, 2558, น. 101) การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (ไพศาล วรคำ, 2558, น. 93) จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 117 คน และครูผู้สอนจำนวน 176 คน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและศึกษาโรงเรียนที่เป็นต้นแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย

1. โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
2. โรงเรียนบ้านวังโพน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
3. โรงเรียนบ้านวังยาววิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน จากผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญอย่างเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามขอบข่ายสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555, น. 1-36) จำแนก 3 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1.4.2.1 การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน
- 1.4.2.2 กิจกรรมนักเรียน
- 1.4.2.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

1.4.3 ระยะเวลาการวิจัย

ระยะที่ 1 ดำเนินการระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2564 ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2564

ระยะที่ 2 ดำเนินการระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2564 ถึง เดือนมกราคม พ.ศ. 2565

1.4.4 สถานที่วิจัย

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยจึงกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1.5.1 การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน หมายถึง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิผลส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียนเพื่อนำไปสู่คุณลักษณะอันพึงประสงค์และการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในวิถีชีวิตประจำวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1.5.1.1 การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการ ความสนใจธรรมชาติของผู้เรียนหรือกระบวนการดำเนินงานที่มุ่งให้การคุ้มครอง ป้องกัน ดูแล แก้ไข ให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียนอย่างมีแบบแผนและมีขั้นตอนที่ชัดเจน

1.5.1.2 กิจกรรมนักเรียน หมายถึง เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจโดยเน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรมการไม่เห็นแก่ตัวความมีระเบียบวินัยความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีความรับผิดชอบการทำงานร่วมกันการรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความมีเหตุผลการช่วยเหลือแบ่งปันและความเอื้ออาทรและสมานฉันท์

1.5.1.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ หมายถึง เป็นกิจกรรมที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม จริยธรรม จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ ออกแบบกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์อย่างหลากหลายรูปแบบ เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะจิตอาสา

1.5.2 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือ รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.5.3 ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.5.4 ขนาดของโรงเรียน หมายถึง สถานภาพทางกายภาพของโรงเรียนที่กำหนดตาม จำนวนนักเรียน ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1.5.4.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน

1.5.4.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน

1.5.4.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

1.5.5 แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มี ประสิทธิภาพด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 หมายถึง ขั้นตอนการพัฒนาการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิภาพด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนโดยการนำ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา โดยศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และศึกษาโรงเรียนที่เป็นต้นแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 3 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.5.6 โรงเรียนที่เป็นต้นแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง โรงเรียนที่ผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ประกอบด้วยโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 โรงเรียนบ้านวังโพนและโรงเรียนบ้านวังยาววิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.7 ประโยชน์ที่จะได้รับ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีประโยชน์ที่จะได้รับของการวิจัย ดังนี้

1.7.1 ทราบถึงสภาพและความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.7.2 สร้างความตระหนักและเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้นำผลไปพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

1.7.3 เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไข พัฒนาประสิทธิภาพของโรงเรียน

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การจัดการศึกษา
2. การบริหารสถานศึกษา
3. การบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. ประสิทธิภาพของโรงเรียน
5. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การจัดการศึกษา

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของการจัดการศึกษา ดังนี้

2.1.1 ความหมายของการจัดการศึกษา

ถวิล เกษสุพรรณ (2552, น. 32) กล่าวว่า การจัดการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษาที่บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันดำเนินงานโดยใช้ทรัพยากรการบริหารเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพของสังคมตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

สมเดช สาวันดี (2553, น. 32) กล่าวว่า การจัดการศึกษา หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลปะในการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกระบวนการเรียนรู้และความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554, น. 16) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการการศึกษา หมายถึง การดำเนินการของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิดความสามารถ ความเป็นคนที่ดีหมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพซึ่งการจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัด การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัยและอื่น ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2553, น. 12-13) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอนเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนตั้งใจเรียนและเกิดการเรียนรู้ขึ้นการเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทางคือความสำเร็จในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอนหรือผู้สอนด้วยเช่นกัน

ประภาพรณ รักเลี้ยง (2556, น. 25) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา (Educational Administration) หมายถึงกระบวนการที่เกี่ยวกับการวางแผนการจัดองค์การ การนำและการควบคุมการใช้ทรัพยากรในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้บุคคลและสังคมมีความเจริญงอกงามโดยการถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์การฝึกทักษะการอบรมการสัมมนาการสืบสานและอนุรักษ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนการสร้างสรรความก้าวหน้าทางวิชาการการสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ การสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาอันเกิดจากการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้มีความพร้อม ทั้งเครื่อง วัสดุ อุปกรณ์จัดสภาพแวดล้อมสังคมให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน ครอบคลุมทั้งด้าน วิธีการ กระบวนการและบุคลากรมีทรัพยากรต่าง ๆ และมีกระบวนการประเมินผลการจัดการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ด้วยเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สามารถพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

2.1.2 ความสำคัญของการจัดการศึกษา

วิชัย ดันศิริ (2549, น. 222) กล่าวว่าความสำคัญของการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีสันติสุขและสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านของชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ (2550 ข, น. 18) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาว่าเป็นไปเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ยึดประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนกระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาทางสมอง

ปรัชญา เวสารัชช (2550, น. 6) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาช่วยปรับเปลี่ยนและพัฒนาคนให้เป็นคนดีเป็นคนมีความรู้และทักษะตรงตามมาตรฐานของหลักสูตรและมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

ครุฑิต มาลัยวงศ์ (2557, น. 14) กล่าวว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญมาก เพราะการศึกษาของเยาวชนหรือคนในประเทศจะดีหรือเลวจะทำให้คนในประเทศแข่งขันกับคนในประเทศอื่น ๆ ได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารการศึกษาหรืออีกนัยหนึ่งก็คือขึ้นอยู่กับผู้บริหารการศึกษาของบ้านเมืองนั่นเองหากประเทศใดได้นักบริหารการศึกษามีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลมีความเข้าใจงานด้านการศึกษาและผลกระทบของการศึกษาต่อความก้าวหน้าของประชาชนและประเทศชาติแล้วประเทศนั้นก็มีความรุ่งเรืองในทุก ๆ ทางในทางตรงกันข้ามหากประเทศใดไม่มีนักบริหารการศึกษาที่เก่งและทำงานโดยกำหนดเอาความก้าวหน้าและความรุ่งเรืองของประเทศชาติเป็นธงชัยแล้วก็ยากที่ประเทศนั้นจะรุ่งเรืองได้

สัมมา รธนิชย์ (2559, น. 94) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารการศึกษาก็คือ การบริหารการศึกษามีความสำคัญในฐานะที่เป็นกระบวนการที่เป็นภารกิจหน้าที่หลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน และเทคนิคต่าง ๆ โดยนำทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับองค์การมาใช้เพื่อทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันดำเนินการ เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องและมีคุณภาพจากสถานศึกษา บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ของสถานศึกษานั้น ๆ

ชนากานต์ กาหลง (2560, น. 20) ได้สรุปความสำคัญและความหมายของการบริหารการศึกษา ได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การควบคุมและจัดกระบวนการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาทั้งที่เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรในสถานศึกษานักเรียนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและทรัพยากรในการดำเนินงานด้านการศึกษาโดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาทุก ๆ ส่วนที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาแล้วให้มีความเจริญงอกงามขึ้น ได้รับการพัฒนาขึ้นเกิดการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ดีขึ้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดการศึกษามีความสำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นและสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเองใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.2 การบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา จะใช้เรียกว่าการบริหารโรงเรียนตามที่เรียกแต่ก่อนก็ได้การบริหารสถานศึกษานั้น เป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องกำหนดแผนงานวิธีการตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบบริหารภายในสถานศึกษาไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงานได้ ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวใน

การบริหารสถานศึกษาจึงขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญมีนักวิชาการด้านการศึกษาคิดให้ให้นิยามหรือความหมายของการบริหารโรงเรียน (การบริหารสถานศึกษา) ไว้ดังนี้

2.2.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

ศิลป์ชัย อ่วงตระกูล (2552, น. 8) กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานร่วมกับกลุ่มบุคคลมืออาชีพและชุมชนในท้องถิ่นเพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ

ณัฐรญา พวงธรรม (2553, น. 14) กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหาร การพัฒนาและปรับปรุงวิธีการบริหารงานด้านต่าง ๆ เพื่อนำพาสถานศึกษาสู่ความก้าวหน้าส่งเสริมความเจริญด้านความคิดความรู้ควบคู่กับการสอดแทรกคุณธรรมแก่นักเรียนเพื่อให้ได้นักเรียนที่มีคุณภาพ

สุพัตรา ปทุมคณาภิรักษ์ (2553, น. 8) สรุปความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานร่วมกับกลุ่มบุคคลมืออาชีพและชุมชนในท้องถิ่นเพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ

ถวิล อรัญเวศ (2553, น. 47) สรุปความหมายการบริหารโรงเรียนหรือการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารงานของสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ ในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้

มัลลิกา สีดาเดช (2563, น. 72) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาสรุปได้ว่าการบริหารสถานศึกษาเป็นการร่วมมือกันทำงานของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพโดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์กับการศึกษามากที่สุดผู้เรียนเกิดการพัฒนาความรู้ความสามารถทักษะทัศนคติค่านิยมคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านวิธีการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไปเพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

พัทธนันท์ เมตตา (2564, น. 14) สรุปได้ว่าการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารหรือการพัฒนาทุกด้านในสถานศึกษาให้สามารถดำเนินไปได้เพื่อพัฒนาเด็กเยาวชนประชาชนหรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน โดยมีการส่งเสริมความเจริญด้านความคิดความรู้ควบคู่กับการสอดแทรกคุณธรรมแก่นักเรียนเพื่อให้ได้นักเรียนที่มีคุณภาพ

Kimbrough (2000, p. 44) ได้ให้ความหมายว่าเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนมีภาระงาน 8 ประการ คือ การเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การบริการนักเรียนความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การบริหารงานบุคคล การบริหารอาคารสถานที่การจัดโครงสร้างองค์กร และการบริหารงบประมาณ

จากความหมายของการบริหารสถานศึกษาสามารถสรุปได้ว่าการบริหารสถานศึกษาหมายถึงการบริหารสถานศึกษาเป็นการจัดบริการทางการศึกษาโดยใช้กระบวนการบริหารและทรัพยากรในการบริหารเพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพโดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์กับการศึกษามากที่สุดผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถทักษะทัศนคติค่านิยมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นไปตามจุดหมายที่สถานศึกษากำหนด

2.2.2 ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2543, น. 6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่าเป็นการจัดการศึกษาให้ความรู้ประสบการณ์และอบรมเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีของชาติเป็นการจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543, น. 26) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมากเพราะสถานศึกษาเป็นระบบย่อยของระบบการศึกษาและระบบสังคมรวมทั้งความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้นการบริหารสถานศึกษายังต้องสร้างการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพด้วย

สุรัฐ ศิลปอนันต์ (2543, น. 133-134) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่าเป็นการดำเนินงานทั้งหลายในสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและบังเกิดประสิทธิผลเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับการบริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ ดังนั้นในการบริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานสถานศึกษามีทักษะทางการบริหารการศึกษาเทคนิคและวิธีการในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

สมาน อัครวภูมิ (2546, น. 15) ให้ความสำคัญการบริหารสถานศึกษาว่าในปัจจุบันมีความสำคัญและความจำเป็นยิ่งขึ้นทุกทีทั้งนี้เพราะการศึกษานอกจากจะเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนยุ่งยากแล้วยังมีประกอบอื่น ๆ อีกมากที่มีผลสะท้อนต่อการบริหารการศึกษา ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ อยู่เรื่อย ๆ ซึ่งผู้บริหารการศึกษาจะต้องเผชิญการแก้ปัญหาเหล่านั้นอยู่ตลอดเวลาในบางประเทศการบริหารการศึกษานั้นนับว่าเป็นอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่งไม่ต่ำกว่าอาชีพอื่น ๆ เช่น แพทย์วิศวกร ฯลฯ

ซึ่งพวกเขาเหล่านี้จะต้องได้รับการฝึกหัดอบรมมาเป็นเวลาหลายปีจึงจะมีความสามารถในการประกอบอาชีพได้ผู้บริหารการศึกษาที่เช่นเดียวกันจำเป็นจะต้องได้รับการฝึกอบรมมาโดยตรงจึงจะจัดการศึกษาได้ดี คือสามารถที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

ทวีศักดิ์ บังคม (2550, น. 10) กล่าวเกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่าโรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่มีความสำคัญที่สุดเนื่องจากหน้าที่หลักของโรงเรียนคือ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสามารถดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการเรียนการสอนได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารหัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้างาน และครูอาจารย์ที่มีหน้าที่ในการสอน และสนับสนุนการสอน

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา คือ การดำเนินการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นไปด้วยความถูกต้องเหมาะสมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมาตรฐานที่กำหนดซึ่งต้องใช้ความรู้ทั้งศาสตร์และศิลป์เพื่อบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จให้ทุกฝ่ายร่วมกันปฏิบัติการกิจในการจัดการศึกษาแก่เยาวชนให้มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศชาติ

2.2.3 ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 33) ได้มีการกำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารโรงเรียน โดยกำหนดขอบข่ายการบริหารงานของโรงเรียน ไว้ 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งสรุปสาระดังนี้

2.2.3.1 การบริหารวิชาการ

1) ความหมายของการบริหารวิชาการ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารวิชาการไว้ ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น. 2) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาโดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารการบริหารงานวิชาการถ้ามองในด้านกระบวนการดำเนินงานแล้ว หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นตั้งแต่การกำหนดนโยบายการวางแผนการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนตลอดจนการประเมินผลการสอนเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

กษม โสมศรีแพง (2554, น. 40) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง งานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นงานที่จะต้องปรับปรุง

คุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร

รัชณี ชุณหปราณ (2554, น. 15) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน การปรับปรุงและการพัฒนาการเรียน

กัมพล ชันทะวงษ์ (2555, น. 19) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของงานวิชาการซึ่งเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวสรุปได้ว่าการบริหารวิชาการ หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่บุคคลภายในสถานศึกษาร่วมกันจัดขึ้นเพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติของบุคลากรภายในสถานศึกษาซึ่งจะส่งผลให้การบริหารและการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอันส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

2) ความสำคัญของการบริหารวิชาการ

นักวิชาการได้ให้ความสำคัญของการบริหารวิชาการ ไว้ดังนี้

สันติ บุญภิรมย์ (2552, น. 22) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารวิชาการเป็นหัวใจสำคัญหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษา ส่วนอื่น ๆ เป็นงานที่สนับสนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพ ดังนั้น งานวิชาการจึงมิใช่เพียงแต่ให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ ทำเลขเก่งเท่านั้นแต่ความหมายรวมถึงการดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น. 1-2) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารวิชาการเป็นงานในความรับผิดชอบของผู้บริหาร โดยแยกเป็น 7 ประเภทพบว่าการบริหารวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 40 งานบริหารบุคลากร ได้แก่ ครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่คิดเป็นร้อยละ 20 งานบริหารกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20 งานบริหารการเงิน คิดเป็นร้อยละ 5 งานบริหารอาคารสถานที่คิดเป็นร้อยละ 5 งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชนคิดเป็นร้อยละ 5 และงานบริหารทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 5

คัมภีร์ สุดแท้ (2553, น. 23) กล่าวว่า การบริหารวิชาการเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียนส่วนงานอื่นทุกอย่างมุ่งส่งเสริมงานวิชาการโรงเรียนให้มีความสมบูรณ์ บรรลุวัตถุประสงค์ที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างสมบูรณ์

เกษม โสมศรีแพง (2554, น. 41) กล่าวว่างานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษาเพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้นงานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตรการนำหลักสูตรไปใช้แบบเรียนงานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอนงานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุดงานนิเทศการศึกษางานวางแผนการศึกษาและงานประชุมอบรมทางวิชาการเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูง จะเห็นได้ว่าการบริหารงานวิชาการนับเป็นงานที่สำคัญของโรงเรียน เป็นหน้าที่หลักของสถานศึกษาถือเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาสถานศึกษาจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการของสถานศึกษาที่จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพมีความรู้มีจริยธรรมและคุณสมบัติตามที่ต้องการเพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี

รัชนี ชุณหปราณ (2554, น. 16) กล่าวว่างานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจเป็นพิเศษและเน้นหนักงานวิชาการเป็นอันดับแรก โดยมีการวางแผนร่วมกับคณะครู และผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบรัดกุมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตลอดจนมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล พัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

กัมพล ชันทะวงศ์ (2555, น. 23) ได้ให้ความหมายของความสำคัญของงานวิชาการว่าการบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของผู้บริหารสถานศึกษาและโรงเรียน เพราะคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการเนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรสถานศึกษากระบวนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและเทียบโอนผลการศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษาดังนั้นการบริหารงานวิชาการจึงต้องพัฒนาอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

ปาริชาติ ชมชื่น (2555, น. 47-48) กล่าวว่า การปฏิรูปโรงเรียนผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในทุก ๆ ด้านมีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีความรู้เป็นฐาน กล้าที่จะเสี่ยงพร้อมที่จะต้องยอมเสียสละพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอต้องเป็นผู้ที่รอบรู้สิ่งต่าง ๆ ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานเป็นทีมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานยึดหลักประชาธิปไตยและเป็นที่ปรึกษาของผู้ใต้บังคับบัญชาในทุก ๆ เรื่อง โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาดังนั้นผู้บริหารนักปฏิรูปต้องบริหารงานด้านวิชาการในรูปคณะกรรมการตามที่กฎหมายกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลของงานในสถานศึกษาทั้งปวงเพราะการบริหารงานวิชาการย่อมส่งผลเพื่อให้ชุมชนจากหลากหลายองค์กรร่วมมือกันและมีอำนาจต่อความร่วมมือหลายฝ่ายเพื่อให้เกิดคุณภาพทางการศึกษาแก่ผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายด้านผลผลิตทางการศึกษาสูงสุดของสถานศึกษาทุกแห่ง

วิเศษ พลอาจทัน (2555, น. 46) กล่าวว่างานวิชาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษา

คุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาจึงอยู่ที่งานด้านวิชาการซึ่งจะประกอบด้วยงานด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนการจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การจัดสิ่งส่งเสริมงานด้านวิชาการรวมถึงงาน ด้านการวัดและประเมินผล ขั้นตอนการดำเนินงานด้านวิชาการจะมีการวางแผนงานด้านวิชาการ ขั้นการจัดและดำเนินการและขั้นส่งเสริมการติดตามผลด้านวิชาการหลักการบริหารงานด้านวิชาการ คือหลักแห่งประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ทัสนี วงศ์ยีน (2557, น. 11-12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงาน วิชาการว่า

1. ทำให้ผู้บริหารตระหนักเห็นความสำคัญของงานวิชาการซึ่งเป็น งานหลักของสถานศึกษา เพราะความสำเร็จของสถานศึกษาส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนของผู้เรียน

2. ทำให้ผู้บริหารและครูวางแผนพัฒนางานวิชาการอย่างเป็น ระบบและต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3. ทำให้สถานศึกษาปรับปรุงและพัฒนางานที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

4. ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนใน การพัฒนาการเรียนการสอนตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

กล่าวสรุปได้ว่าการบริหารวิชาการเป็นงานที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นงานหลักของ สถานศึกษาซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนให้มี ศักยภาพตามที่หลักสูตรกำหนด เป็นตัวกำหนดปริมาณงานของสถานศึกษาการจัดสรรทรัพยากร ให้แก่สถานศึกษาคุณภาพของสถานศึกษาและเครื่องชี้วัดของสถานศึกษา

3) ขอบข่ายของการบริหารวิชาการ

นักวิชาการได้กล่าวถึงขอบข่ายของการบริหารวิชาการ ไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2550 ก, น. 29-30) ได้กำหนดถึงขอบข่าย การบริหารวิชาการ ไว้ดังนี้

1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนา สาระหลักสูตรท้องถิ่น

2. การวางแผนงานด้านวิชาการ

3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

4. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

6. การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

8. การพัฒนาและส่งเสริมใหม่แหล่งเรียนรู้

จันทรานี สงวนนาม (2551, น. 150) ได้กล่าวถึง ขอบข่ายการบริหาร

วิชาการ ไว้ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

3. การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน

4. การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

5. การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

6. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

8. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

งานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษาซึ่งทั้งผู้บริหารโรงเรียนคณะครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้ความเข้าใจให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องงานวิชาการของโรงเรียนประกอบด้วยงานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหลักซึ่งโรงเรียนจะต้องสร้างหลักสูตรของตนเอง เรียกว่าหลักสูตรสถานศึกษาดังนั้นครูจะต้องทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้การออกแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้ในคู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครูประกอบด้วยภารกิจหลัก ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552, น. 9-37)

1. การสร้างและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดทำ

สาระท้องถิ่น

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

3. การวัดผล ประเมินผล และงานทะเบียนเทียบโอนผลการเรียน

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

7. การพัฒนางานห้องสมุด

8. การนิเทศการศึกษา

9. งานแนะแนว

10. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
11. งานพัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 สาระ
12. งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กัมพล ชันทะวงษ์ (2555, น. 106-107) ได้สรุปขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
5. ด้านการนิเทศการศึกษา

กล่าวสรุปได้ว่า ขอบข่ายของงานวิชาการ เป็นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้วัดผลประเมินผลการเทียบโอนผลการเรียนในแต่ละวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้การนิเทศการศึกษาการแนะแนวการศึกษา การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการให้แก่ชุมชนการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นและส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2.2.3.2 การบริหารงบประมาณ

1) ความหมายการบริหารงบประมาณ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารงบประมาณ ไว้ดังนี้

ไพฑูรย์ เจริญพันธ์ (2550, น. 4) ได้กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง เครื่องมืออย่างหนึ่งของรัฐบาล ที่เป็นเอกสารแสดงถึงความต้องการของรัฐบาลหรือหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาลที่แสดงออกมาในลักษณะแผนทางการเงินและโครงการ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณหนึ่ง ๆ โดยรัฐบาลได้สัญญาต่อรัฐสภาและประชาชน ที่จะใช้เงินภายใต้เงื่อนไขที่ได้ตกลงกันแล้ว

สำนักงบประมาณ (2552, น. 9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง แผนที่แสดงให้เห็นรายรับและรายจ่ายของรัฐบาลอันเป็นการประมาณหรือคาดคะเนกิจกรรมโครงการตลอดจนค่าใช้จ่ายและการใช้ทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในระยะเวลาหนึ่ง

กล่าวสรุปได้ว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง การตัดสินใจในเรื่องการจัดทำและเสนอของบประมาณการจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารงบประมาณ

การบริหารบัญชีและการบริหารพัสดุและทรัพย์สิน ทั้งนี้งบประมาณเป็นตัวช่วยในการบริหารงานให้ได้ผลดีที่สุด

2) ความสำคัญของการบริหารงบประมาณ

นักวิชาการได้ให้ความสำคัญของการบริหารงบประมาณ ไว้ดังนี้

อรรถยุทธ อินทรปรีชา (2549, น. 12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงบประมาณไว้ว่างบประมาณมีความสำคัญยิ่งในการดำเนินการขององค์กรโดยเฉพาะงบประมาณรายจ่ายหากมีแนวโน้มมากขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่างบประมาณมีความสำคัญในการดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพและความมั่นคงเป็นอย่างมาก จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการบริหารงบประมาณตามแบบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกจากการศึกษาความรู้วิชาการสมัยใหม่และความต้องการในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณควมมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ประหยัด (Economy) และการกำกับดูแลที่ดี (Good Corporate Governance) มีความรับผิดชอบต่อความเชื่อใจได้ความโปร่งใสความเสมอภาคความ มีจริยธรรมข้อมูลสารสนเทศที่ดี เพื่อการบริหารงบประมาณตามความเหมาะสมในสภาพปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, น. 5) ได้ให้ความสำคัญของงบประมาณไว้ว่ามีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารหน่วยงานสามารถนำเองงบประมาณมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารหน่วยงานให้เจริญก้าวหน้าความสำคัญและประโยชน์ของงบประมาณ มีดังนี้

1. ใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารหน่วยงานตามแผนงานและกำลังเงินที่มีอยู่โดยให้มีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับแผนงานที่วางไว้ เพื่อป้องกันการรั่วไหลและการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็นของหน่วยงานลดลง

2. ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาหน่วยงานถ้าหน่วยงานจัดงบประมาณการใช้จ่ายอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพจะสามารถพัฒนาให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่หน่วยงานและสังคม โดยหน่วยงานต้องพยายามใช้จ่ายและจัดสรรงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพไปสู่โครงการที่จำเป็นโครงการลงทุนเพื่อก่อให้เกิดความก้าวหน้าของหน่วยงาน

3. เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากทรัพยากรหรืองบประมาณของหน่วยงานมีจำกัด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรหรือใช้จ่ายเงินให้มีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนในการใช้และจัดสรรเงินงบประมาณไปในแต่ละด้านและมีการวางแผนการปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรนั้น ๆ ด้วยเพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเวลาที่เร็วที่สุดและใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด

4. เป็นเครื่องมือกระจายทรัพยากรและเงินงบประมาณที่เป็นธรรมงบประมาณสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจัดสรรงบประมาณที่เป็นธรรมไปสู่จุดที่มีความจำเป็นและทั่วถึงที่จะทำให้หน่วยงานนั้นสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. เป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์งานและผลงานของหน่วยงานเนื่องจากงบประมาณเป็นที่รวมทั้งหมดของแผนงานและงานที่จะดำเนินการในแต่ละปีพร้อมทั้งผลที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นหน่วยงานสามารถใช้งบประมาณหรือเอกสารงบประมาณที่แสดงถึงงานต่าง ๆ ที่ทำเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบงบประมาณ เป็นเครื่องมือทางการคลังที่สำคัญที่ทำให้การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมขององค์กรหรือหน่วยงานบรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ทั้งในระดับรัฐบาลและในระดับท้องถิ่น

กล่าวสรุปได้ว่าความสำคัญของการบริหารงบประมาณเป็นการบริหารที่มีความสำคัญยิ่งที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร เพราะว่างบประมาณเป็นปัจจัยหลักที่ช่วยสนับสนุนปัจจัยด้านอื่น ๆ ในการบริหารงานในองค์กรและเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบกำกับติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานด้านอื่นที่เกี่ยวข้องได้ด้วย หากองค์กรใดมีระบบการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพก็จะส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพในการบริหารงานในองค์กรนั้น ๆ ด้วย

2.2.3.3 ขอบข่ายการบริหารงบประมาณ

นักวิชาการได้กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารงบประมาณ ไว้ดังนี้

อรรถยุทธ อินทรปรีชา (2549, น. 15-19) ได้กล่าวถึง ขอบข่ายการบริหารงบประมาณ คือ การจัดทำและเสนอของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณการตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาการบริหารงบประมาณการบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

ไตรรัตน์ โภคพลากร (2551, น. 28) ได้กล่าวถึง ขอบข่ายการบริหารงบประมาณคือเป็นผู้นำในการวางแผนการใช้เงินแล้วคอยควบคุมดูแลตรวจสอบการใช้เงินและปฏิบัติงาน

อาภรณ์ แก้วสลัษศรี (2552, น. 19) ได้กล่าวถึง ขอบข่ายการบริหารงบประมาณคือ

1. การวางแผนการเงินในสถานศึกษา การคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับการเงินซึ่งผู้บริหารจะต้องพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อการได้มาหรือจ่ายไปซึ่งเงินของสถานศึกษา เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศรายได้ของประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น

2. การจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของสถานศึกษาโดยส่วนรวมเช่น ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ ของสถานศึกษา เป็นต้น

3. การควบคุมการดำเนินงานทางการเงิน เพื่อให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วยระบบบัญชีและวิธีการต่าง ๆ ในการตรวจสอบเงินและสินทรัพย์ของสถานศึกษา

4. การจัดการเกี่ยวกับการรับและจ่ายเงินของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับหลักการเศรษฐศาสตร์ หลักการทางบริหารรวมทั้งหลักการคลังทั่วไป

สรุปได้ว่าขอบข่ายการบริหารงบประมาณเป็นความสามารถในการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและการรายงานการใช้จ่ายเงินและผลการดำเนินงานการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

2.2.4 การบริหารงานบุคคล

ความหมายของการบริหารงานบุคคล

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารงานบุคคล ไว้ดังนี้

พะยอม วงศ์สารศรี (2548, น. 5) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานบุคคลว่า หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ดำเนินการสรรหา คัดเลือกและบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้ปฏิบัติงานในองค์กร พร้อมทั้งสนใจการพัฒนาธำรงรักษาให้สมาชิกที่ปฏิบัติงานในองค์กรเพิ่มพูนความรู้ความสามารถมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดีในการทำงานและยังรวมถึงการแสวงหาวิธีการที่ทำให้สมาชิกในองค์กรที่ต้องพ้นจากการทำงานด้วยเหตุผลทุพพลภาพ เกษียณอายุหรือเหตุผลอื่นใดในงานให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

กมล ฉายาวัดนะ (2550, น. 99) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานบุคคลว่า หมายถึง การดำเนินกิจการงานบริหารงานบุคคลต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรเป็นสำคัญหากบุคคลกรให้ความร่วมมือออกุทิศแรงกายและแรงใจช่วยกันทำงานงานนั้นก็จะบรรลุความสำเร็จเป็นอย่างดีการบริหารบุคคลเป็นงานลึกซึ้งกว้างขวางยิ่งใหญ่อะเอียดอ่อนกว่างานทั้งหลาย และเป็นงานที่ทำไม่รู้จักเสร็จต้องคอยปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน อยู่ตลอดเวลา

วิชัย โถสุวรรณจินดา (2551, น. 1) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานบุคคลว่า หมายถึงกระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ดำเนินการสรรหา คัดเลือกและบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้ปฏิบัติงานในองค์กรพร้อมทั้งสนใจการพัฒนา การบำรุงรักษาให้สมาชิกปฏิบัติงานในองค์กรสามารถเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ เพื่อการทุ่มเทการทำงานให้กับองค์กรและสามารถเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้นด้วย

ธงชัย สันติวงษ์ (2553, น. 3) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานบุคคลว่า หมายถึง กระบวนการที่จะช่วยองค์กรได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานเพื่อสร้างความเจริญเติบโตก้าวหน้าให้แก่องค์กรและพร้อมจะรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกธุรกิจยุคปัจจุบัน

อนิวิษ แก้วจันทง (2554, น. 2) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานบุคคลว่า หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนการทำงานที่เกี่ยวข้องกับคนในองค์กรโดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนสรรหาคัดเลือกจัดวางในตำแหน่งการดูแลธำรงรักษาและออกจากตำแหน่งงานเพื่อให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์

กล่าวสรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการทั้งหมดเกี่ยวกับคนหรือบุคลากรที่จะสามารถปฏิบัติงานให้กับองค์กรอย่างพอเพียงในการทำภารกิจและปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดนับแต่เริ่มต้นเข้าสู่องค์กรจนกระทั่งพ้นจากหน้าที่ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่

2.2.4.1 ความสำคัญของการบริหารงานบุคคล

นักวิชาการได้ให้ความสำคัญของการบริหารงานบุคคล ไว้ดังนี้

กิติมา ปรีดีดิติก (2548, น. 117) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานบุคคลว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการบริหารเพราะเมื่อได้เลือกสรรคนที่มีความรู้ความสามารถเข้าทำงานแล้วเมื่อเวลาผ่านไปบรรดาความรู้ต่าง ๆ ก็ลดน้อยลงไปประกอบกับวิทยาการต่าง ๆ เจริญขึ้นรวมทั้งเทคนิคการทำงานได้เปลี่ยนไป เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบันและจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากร

พนัส หันนาคินทร์ (2550, น. 132) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารงานบุคคลว่าการบริหารบุคลากรจะต้องกระทำการต่อเนื่องอย่างไม่มีวันจบสิ้นทั้งนี้ ก็เพื่อเพิ่มพูนและปรับปรุงคุณภาพของผู้ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ทั้งนี้ เพื่อผลงานของสถาบันเองและทั้งเพื่อสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานที่ปรารถนาจะได้รับความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานนั้น ๆ อันถือได้ว่าเป็นความต้องการพื้นฐานโดยทั่วไปของมนุษย์ทุกคน

วิชัย โสสุวรรณจินดา (2551, น. 2) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารงานบุคคลไว้ว่า

1. ความต้องการขององค์กร โดยมีส่วนทำให้้องค์กรเติบโตก้าวหน้ามีการทำงานที่มีประสิทธิภาพทั้งนี้โดยอาศัยกลไกวิเคราะห์งาน การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ การสรรหาคัดเลือก การบรรจุ การปฐมนิเทศ การฝึกอบรม การประเมินผลและการจ่ายค่าตอบแทนเพื่อให้้องค์กรได้คนที่ดีที่สุดเข้ามาทำงาน

2. ความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน โดยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ต้องตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ของผู้ปฏิบัติงานในเรื่องการดำรงชีวิตการมีความมั่นคงความรู้สึก

ปลอดภัยการได้รับการยอมรับและประสบความสำเร็จโดยใช้กลไกการขึ้นค่าจ้างการให้ตำแหน่ง การแก้ไขข้อร้องทุกข์การจัดกิจกรรมสังคมและการทำงานร่วมกันเป็นทีม

กิติ ตยัคคานนท์ (2553, น. 71-73) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารงาน บุคคลว่าองค์กรที่มีประสิทธิภาพและสามารถทำให้องค์กรบรรลุตามเป้าหมายได้นั้นตามทฤษฎีขององค์กร ได้แบ่งองค์ประกอบสำคัญไว้ 2 ประการ คือ

1. งานซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญและเป็นหัวใจต่อ การบริหารงานงานเป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการให้สำเร็จแต่วิธีดำเนินการที่จะให้ภารกิจสำเร็จได้ต้อง อาศัยคนที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสม

2. คนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหารงานในการทำงานจึงต้อง อาศัยคนที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพและดำเนินการไปได้ด้วยดี

อนิวช แก้วจันทง (2554, น. 2-3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงาน บุคคลว่าความสำคัญของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรโดยต้องดำเนินการเป็นกระบวนการ รอบคอบและระมัดระวังเนื่องจากหากกระทบในขั้นตอนหนึ่งก็อาจส่งผลกระทบต่อขั้นอื่นได้จึงพบว่า องค์กรในปัจจุบันได้หันมาให้ความสนใจและให้ความสนใจกับทรัพยากรมากขึ้นอีกทั้งพื้นฐานที่ว่าคน จะต้องยอมรับเกียรติภูมิค่าของความเป็นคนการยอมรับในความรู้ความสามารถซึ่งกันและกันการให้ การยกย่อง การสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคคลในองค์กรและทำให้พวกเขายอมรับอุทิศกายและใจ เพื่อองค์กรของพวกเขาอย่างไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อยและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนจึงส่งผลดีต่อองค์กร ในที่สุด

สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคลมีความสำคัญเนื่องจากสามารถทำให้บุคลากรทราบ บทบาทและหน้าที่ของตนมีความรู้ความชำนาญเพิ่มขึ้นสามารถติดตามความเปลี่ยนแปลงของ วิทยาการใหม่ ๆ ได้ทัน่วงทีและยังช่วยให้ตนเองมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและสามารถที่จะ พัฒนาหน่วยงานของตนให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรที่มีประสิทธิภาพและ สามารถทำให้องค์กรบรรลุตามเป้าหมายได้นั้นมีองค์ประกอบสำคัญด้วยกัน 2 ประการ คือ งานและ คน ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญและเป็นหัวใจของการบริหารงานงานจะสำเร็จได้ต้อง อาศัยคนที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม คนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหารงานเพื่อให้ งานเกิดประสิทธิภาพและดำเนินการไปได้ด้วยดี

2.2.4.2 ขอบข่ายการบริหารงานบุคคล

นักวิชาการได้กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารงานบุคคล ไว้ดังนี้

พะยอม วงศ์สารศรี (2548, น. 18) ได้กล่าวถึง ขอบข่ายและภารกิจงาน การบริหารงานบุคคลว่าประกอบด้วย กระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ดำเนินการสรรหา คัดเลือกและบรรจุบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้ปฏิบัติงานในองค์กรพร้อมทั้งส่งเสริมเพื่อพัฒนา

และธำรงรักษาให้ผู้ปฏิบัติงานได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถมีสุขภาพดีทั้งกายและจิตใจพร้อมที่จะทำงานและยังรวมไปถึงการแสวงหาวิธีการที่ช่วยให้สมาชิกผู้พ้นจากงานด้วยเหตุทุพพลภาพ เกษียณอายุหรือเหตุอื่นใดที่เกี่ยวกับงานให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

บุญเลิศ ไพรินทร์ (2548, น. 12) ได้กล่าวถึง ขอบข่ายและภารกิจงาน การบริหารงานบุคคลว่า เป็นกระบวนการในการกำหนดนโยบายและแผนรวมถึงกฎระเบียบและ ข้อบังคับที่เกี่ยวกับการวางแผนกำลังคนการกำหนดตำแหน่งและอัตราเงินเดือน เพื่อให้องค์กรได้มาซึ่ง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถทักษะและทัศนคติเข้ามาปฏิบัติงานในองค์กรให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ รวมทั้งมีการใช้บุคคลเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดและตรงกับงานช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุ วัตถุประสงค์ทั้งส่วนบุคคลและองค์กรและยังรวมถึงกระบวนการทางวินัยการรักษาวินัยและการใช้ ผลประโยชน์เกื้อกูลจนกระทั่งบุคคลพ้นจากงานไปในที่สุด

กล่าวสรุปได้ว่าขอบข่ายการบริหารงานบุคคลเป็นการวางแผนอัตรากำลังและ กำหนดตำแหน่งการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การดำเนิน การทางวินัยและการรักษาวินัยและการออกราชการ

2.2.5 การบริหารทั่วไป

ความหมายของการบริหารทั่วไป

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารทั่วไป ไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2550 ข, น. 6) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารทั่วไป หมายถึง ภารกิจงานเกี่ยวกับการวางแผนและออกแบบระบบงานธุรการจัดระบบฐานข้อมูลและระบบ ข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษามีการประสานงานร่วมกับชุมชนและท้องถิ่นเพื่อให้บริการและ ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศจนรวมถึงการจัดระบบส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการบริหารงานทั้ง 4 ด้านในสถานศึกษา

ปริญญา ต้นสกุล (2550, น. 2) ได้กล่าวว่า งานบริหารทั่วไป หมายถึง การดำเนินการ เกี่ยวกับงานธุรการและงานสารบรรณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ การเงินการ บัญชีงานพัสดุและระบบควบคุมภายในที่ดำเนินการถูกต้องตามระเบียบและแล้วเสร็จภายใน ระยะเวลาที่กำหนด

สรุปได้ว่า การบริหารงานทั่วไป หมายถึง งานที่เกี่ยวกับการจัดระบบบริหารองค์กร เป็นการให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมี บทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการ การศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มีผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใสความรับผิดชอบตรวจสอบได้ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคลชุมชนและองค์กร ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2.5.1 ความสำคัญของการบริหารทั่วไป

นักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารทั่วไป ไว้ดังนี้

สมาน อัครภูมิ (2549, น. 24-25) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารทั่วไปว่ามีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับการบริหารงานทุก ๆ ด้านในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดแก่ผู้เรียนให้มีคุณภาพที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเป้าหมายของนโยบายของหน่วยงานการศึกษาทั้งเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงมาตรฐานและคุณภาพของการจัดการศึกษาดังนั้นผู้บริหารควรตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารงานทั่วไปเพื่อประโยชน์ของนักเรียนให้มากที่สุด

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, น. 64) ได้ให้ความสำคัญถึงการบริหารทั่วไปไว้ว่าเป็นการจัดระบบบริหารองค์กรให้บริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและมาตรฐานที่กำหนดไว้โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการบริหารการศึกษาทุกรูปแบบมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสมส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใสความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคลชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ภารตี อนันต์นาวิ (2553, น. 280) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารงานทั่วไปว่ามีความสำคัญมากต่อหน่วยงานการศึกษาหรือสถานศึกษา เปรียบเสมือนเป็นหัวใจเลยทีเดียว เพราะการบริหารงานทั่วไปทุก ๆ ด้านเป็นการตอบสนองความต้องการของครูและนักเรียนที่ทำการเรียนการสอนในสถานศึกษา ทั้งนี้จุดมุ่งหมายของการบริหารทั่วไปก็เพื่อสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพให้มีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีหรือวิชาการที่ทันสมัย เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรมสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

สรุปได้ว่าการบริหารทั่วไปมีความสำคัญเนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีบทบาทและหลักการในการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการบริการการศึกษาทุกรูปแบบ

2.2.5.2 ขอบข่ายการบริหารทั่วไป

นักวิชาการได้กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารทั่วไป ไว้ดังนี้

ปริญญา ตันสกุล (2550, น. 2) ได้กล่าวถึง ขอบข่ายการบริหารทั่วไปไว้ดังนี้

1. การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
2. การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
3. การวางแผนการบริหารงานการศึกษา

4. งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
7. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
8. การดำเนินงานธุรการ
9. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
10. การจัดทำสำมะโนนักเรียน
11. การรับนักเรียน
12. การเสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบรวมหรือเลิกสถานศึกษา
13. การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
14. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
15. การทัศนศึกษา
16. งานกิจการนักเรียน
17. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
18. การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล
ชุมชน องค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
19. งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
20. การรายงานผลการปฏิบัติงาน
21. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
22. แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษ
นักเรียน

สรุปได้ว่า ขอบข่ายของการบริหารทั่วไป เป็นการดำเนินงานธุรการงานพัฒนาระบบ และเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษาการรับนักเรียน ส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาการส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงาน การจัดการศึกษาของบุคคลหน่วยงาน สถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษาการจัดระบบการควบคุมในหน่วยงานและการบริการสาธารณะ

2.3 การบริหารจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กระทรวงศึกษาธิการ(2552, น. 9) เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ได้ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางที่ควรดำรงอยู่และปฏิบัติตนแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ปี พ.ศ. 2540 และเมื่อภายหลังวิกฤตทางเศรษฐกิจพระองค์ก็ได้ทรงเน้นย้ำให้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้รอดพ้นวิกฤตและสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงในรูปแบบต่าง ๆ เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคลและองค์กรโดยมุ่งให้คำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อมความมีเหตุผลที่ถูกต้องตามความเป็นจริงและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง คือ ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิตโดยใช้ความรู้ต่าง ๆ อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบและระมัดระวังควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมสามารถรู้จักและแยกแยะผิดชอบชั่วดีมีความละเอียดที่จะทำความชั่วเกรงกลัวต่อผลจากการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมเป็นบุคคลที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่นหรือสังคม รู้จักการแบ่งปัน ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่นเห็นความสำคัญของการร่วมมือปรองดองกันในสังคมซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน ร่วมสร้างสรรค์พลังในทางบวก คือ มีความรู้รักสามัคคีนำไปสู่การพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้าที่สุดและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัตถุเศรษฐกิจด้านสังคม ชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและด้านวัฒนธรรมความเชื่อค่านิยมต่าง ๆ

2.3.1 ความเป็นมาของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คณะอนุกรรมการด้านวิชาการและการบริหารจัดการกระทรวงศึกษาธิการ (2550, น. 9) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ดังนี้

2.3.1.1 เนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องนามธรรม การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในระยะแรก จึงเริ่มจากการค้นหาตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจน

2.3.1.2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณลักษณะและการจัดการที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ

1) พอประมาณกับศักยภาพของนักเรียน พอประมาณกับภูมิสังคมของโรงเรียน และชุมชนที่ตั้ง ฝึกให้เด็กคิดเป็นทำเป็นอย่างมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันในด้านต่าง ๆ โดยการดำเนินกิจกรรมต้องนำไปสู่ความยั่งยืนของผล

2) ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความรู้อย่างรอบคอบระมัดระวังฝึกรการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบซื่อสัตย์สุจริตไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่นอดทนมีความเพียรมีวินัยมีสัมมาคารวะ รู้จักทำประโยชน์ให้กับสังคมร่วมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสืบสานวัฒนธรรมไทย

2.3.13 ส่งเสริมให้บูรณาการการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเหล่านี้ เข้าไปในการเรียนรู้สาระต่าง ๆ ทุกสาระการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, น. 1) กล่าวไว้ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี ด้วยสายพระเนตรที่ยาวไกลและลึกซึ้งยิ่งกว่านักพัฒนาหรือนักวิชาการใด ๆ สติปัญญาเสมอเหมือนได้ดังพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระองค์ นับตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมาที่ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนบนหลักแนวคิดพึ่งตนเองเพื่อให้เกิดความพอมี พอใช้และมีความสุขโดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวและทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาทระหนักถึงการพัฒนาที่สมดุลก้าวหน้าไปอย่างสมดุลในแต่ละขั้นตอนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาและการมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นกรอบในการคิด และการกระทำสามารถประยุกต์ใช้ในทุกมิติชีวิต ทุกภาคส่วนและทุกด้านของการพัฒนาเพื่อสังคมส่วนรวมจักได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเจริญก้าวหน้าไปพร้อมกันอย่างมั่นคงและยั่งยืน

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, น. 2) นำเสนอว่าในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาคนและสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพของประเทศได้ตระหนักและเห็นคุณค่าในภารกิจดังกล่าวจึงมีนโยบายที่จะสร้างกระบวนการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงโดยอัญเชิญมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพสามารถพึ่งตนเองได้คนส่วนใหญ่พอมีพอกินพอใช้พออยู่ในการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักความพอประมาณการคำนึงถึงความมีเหตุผลมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวและมีคุณธรรมกำกับความรู้เป็นกรอบในการดำรงชีวิตและเป็นพลเมืองดีของชาติจึงได้ร่วมกับคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ภายใต้คณะทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านสถาบันการศึกษาและเยาวชน สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในวงการศึกษาเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับบทบาทภารกิจของแต่ละบุคคลและปลูกฝังปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงตลอดจนนำไปสู่การปรับแนวทางการพัฒนาด้วยการกำหนดนโยบายด้านการศึกษา โดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา และองค์กร

ภาคส่วนต่าง ๆ ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับชั้นตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึงความพอประมาณความมีเหตุรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทนความเพียรมีสติปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554, น. 1)

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่าง ๆ มาร่วมกันพิจารณากลับกรองพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชรัชกาลที่ 9 ที่ได้พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยในโอกาสต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแล้วสรุปเป็นนิยามความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 และได้จัดทำเป็นบทความเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพร้อมได้อัญเชิญเป็นปรัชญานำทางในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับและทุกภาคส่วนของสังคมมีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำไปเป็นพื้นฐานและแนวทางในการดำเนินชีวิตอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ประชาชนมีความเป็นอยู่ร่มเย็นเป็นสุข สังคมมีความเข้มแข็งและประเทศชาติมีความมั่นคง (ค่านาย อภิปรัชญาสกุล, 2558, น. 37)

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะเพื่อให้ประชาชนนำไปปฏิบัติโดยยึดหลักทางสายกลางและความไม่ประมาทเน้นให้คำนึงถึงความพอประมาณความมีเหตุผลการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนการใช้ความด้วยความรอบคอบระมัดระวังและมีคุณธรรมอันเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจและการกระทำเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นพื้นฐานและแนวทางในการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนประชาชนอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุขสังคมมีความเข้มแข็งและประเทศชาติมั่นคง

2.3.2 ความหมายและแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.2.1 ความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550, น. 6) ได้ให้ความหมายไว้ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี และได้ทรงเน้นย้ำ แนวทางพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเองที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต การป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤตและให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

เกษม วัฒนชัย (2550, น. 18) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับทุกคนในโลกโดยเฉพาะการสร้างเสริมความเข้มแข็งเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, น. 9) เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคลและองค์กรโดยคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุผลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองคือไม่ประมาทในการดำเนินชีวิตโดยใช้ความรู้ต่าง ๆ อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมคือรู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดีที่จะทำความชั่วเกรงกลัวต่อผลจากการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ไม่เบียด ผู้อื่นหรือสังคม มีการแบ่งปันช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่นและชีวิตอื่น ๆ เห็นความสำคัญของการร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกันร่วมสร้างสรรค์พลังในทางบวกอย่างรู้จักสามัคคีนำไปสู่การพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าที่สุดและยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัตถุ เศรษฐกิจ ด้านสังคม ชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรมความเชื่อ ค่านิยมต่าง ๆ

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช ธรรมปิยา (2556, น. 12) ได้นำเสนอไว้ว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือหลักพอเพียงเป็นหลักการดำเนินชีวิตตามแนวทางสายกลางที่ไม่สุดโต่งไปข้างใดข้างหนึ่งเป็นวิธีการที่เน้นการรักษาความสมดุลในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ บนพื้นฐานของความเป็นจริง ความถูกต้องอย่างเป็นเหตุเป็นผลและไม่ประมาทเป็นหลักการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยซึ่งมีพื้นฐานตั้งอยู่บนคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาอันเป็นคำสั่งสอนที่เป็นสากลทันสมัยตลอดเวลาเพราะเป็นคำสั่งสอนให้มนุษย์ สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้เป็น

มนุษย์ที่สมบูรณ์และนำไปประยุกต์ใช้ได้ทุกยุคทุกสมัยแม้ในยุคปัจจุบันในการปฏิบัติตนในทุกมิติชีวิตทุกภาคส่วนและทุกด้านของการพัฒนาเพื่อสังคมส่วนรวมจะได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเจริญก้าวหน้าไปอย่างมั่นคง และยั่งยืน

ทิสนา แคมมณี (2558, น. 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทั้งหลักคิดและหลักปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของประชาชนทุกระดับรวมทั้งรัฐและหน่วยงานต่าง ๆ ก็สามารถนำปรัชญานี้ไปประยุกต์และใช้ในการบริหารและพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ ธุรกิจ กฎหมาย สังคม การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและด้านอื่น ๆ อีกมากดังจะเห็นตัวอย่างได้จากเอกสารทางวิชาการที่รายงานผลการศึกษาและพัฒนาทางด้านต่าง ๆ

ค่านาย อภิปรัชญาสกุล (2558, น. 38) ได้ให้ความหมายไว้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาซึ่งถึงการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (2560, น. 6-7) ได้ให้ความหมายไว้ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทั้งหลักคิดและแนวทางการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต โดยเน้นการปฏิบัติตนบนทางสายกลาง เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้และรอดพ้นจากวิกฤติต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นโดยคุณลักษณะที่สำคัญของความพอเพียง มี 3 ประการคือ

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะตนเองไม่น้อยเกินไปไม่มากเกินไปไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นซึ่งเมื่อพิจารณาจากสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยจะพบว่าความพอประมาณนั้นนับเป็นแนวปฏิบัติที่มีมายาวนานแล้วสังเกตได้จากการดำเนินชีวิตของคนไทย พออยู่ พอกิน พึ่งตนเอง ประหยัด เรียบง่ายและได้ประโยชน์สูงสุดโดยมุ่งเน้นให้มีการใช้ทรัพยากรที่ตนเองมีอยู่หรือที่ชุมชนท้องถิ่นของตนมีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดก่อนที่จะแสวงหาแหล่งทุนวัตถุดิบหรือสิ่งของจากภายนอก มีการวางแผนการใช้ให้เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเป็นการใช้อย่างรู้คุณค่าดูแลรักษาสิ่งที่มีและพัฒนาต่อยอดให้ดียิ่งขึ้น

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงและการดำเนินการอย่างพอเพียงนั้นต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการหลักกฎหมายหลักคุณธรรมและวัฒนธรรมที่พึงงามโดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจน คำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจาก

การกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบถ้วนถี่รู้จุดอ่อนจุดแข็งโอกาสอุปสรรคและคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ รู้เขารู้เรา รู้จักเลือกนำสิ่งที่ดีและเหมาะสมมาประยุกต์ใช้ ทั้งนี้ความมีเหตุผลในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายที่สะท้อนถึงความเข้าใจผลที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำ สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งโดยความมีเหตุผลจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการสั่งสมความรู้และประสบการณ์อย่างต่อเนื่องมีการศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ และรู้วิธีประมวลปัจจัยที่ซับซ้อนมาประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจ เพื่อให้ความคิดและการกระทำอยู่ในกรอบที่ถูกต้องตามหลักเหตุผล ดังนั้นความมีเหตุผลในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการตัดสินใจ และการปฏิบัติบนพื้นฐานของความรู้และประสบการณ์

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง หมายถึงการไม่ประมาทในการดำเนินชีวิตมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้สามารถบริหารความเสี่ยงปรับตัวและรับมือได้อย่างทันท่วงทีโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งในระยะสั้นและระยะยาวทั้งนี้การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีอาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเกิดจากความไม่ประมาทซึ่งต้องดำเนินไปพร้อม ๆ กับความมีเหตุผลและความพอประมาณหลีกเลี่ยงความต้องการที่เกินพอดีของแต่ละบุคคลเป็นการสร้างวินัยในตัวเองให้เกิดขึ้นในระดับบุคคลเพื่อปกป้องตัวเองจากกระแสบริโภคนิยมหรือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์ต่าง ๆ เป็นกลไกการรองรับผลกระทบจากสถานการณ์ต่าง ๆ โดยดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอนเริ่มจากการแก้ไข ปัญหาที่จุดเล็กหรือคิด Macro ทำ Micro

จากความหมายดังที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิต โดยเน้นการรู้จักพึ่งพาตนเองมีความประหยัดรู้จักวิธีการใช้จ่ายอย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาตนเองให้มีการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมรอบตัวใช้ภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นของตนเอง รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรู้คุณค่าและมีความยั่งยืน มีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและสังคมเพื่อให้เกิดความสมดุลและรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกอย่างรวดเร็วถือเป็นแนวทางที่คนไทยจะต้องรู้และนำไปเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

2.3.2.2 ความสำคัญและแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มีนักวิชาการหลายท่านนำเสนอความสำคัญและแนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

จากการรายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย ปี 2550 (2550, น. 77-82) ได้กล่าวถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศใน 6 ประการ ดังนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับการจัดความยากจนและการลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ

2. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานของการสร้างพลังอำนาจของชุมชนและการพัฒนาศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อเป็นฐานรากของการพัฒนาประเทศ

3. เศรษฐกิจพอเพียงช่วยยกระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทด้วยการสร้างข้อปฏิบัติในการทำธุรกิจที่เน้นผลกำไรระยะยาวในบริบทที่มีการแข่งขัน

4. หลักการเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญยิ่งต่อการปรับปรุงมาตรฐานของธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ

5. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของชาติเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อสถานการณ์ที่เข้ามากระทบโดยฉับพลันเพื่อปรับปรุงนโยบายต่าง ๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นและเพื่อวางแผนยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการเติบโตที่เสมอภาคและยั่งยืน

6. ในการปลูกฝังจิตสำนึกพอเพียงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนค่านิยมและความคิดของคนเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาคน

นอกจากนี้คณะทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, น. 12) ได้ระบุถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคนด้านการพัฒนาเพิ่มอีก 4 ประการ ดังนี้

1. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้มนุษย์มีความพออยู่พอกินพอใช้พึ่งตนเองได้และมีความสุขตามอัตภาพ

2. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนเสริมภาพในสังคมได้อย่างสันติสุขไม่เบียดเบียนไม่เอาัดเอาเปรียบแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีจิตเมตตาและจิตสาธารณะ

3. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ทำลายเห็นคุณค่าและมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้มนุษย์อยู่อย่างมีรากเหง้าทางวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา ค่านิยม และเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ของแต่ละบุคคล สังคม

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, น. 15) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและแนวทางในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างพอเพียงคือเจริญก้าวหน้าไปอย่างสมดุลมีความสุขตามอัตภาพและพร้อมที่จะร่วมรับผิดชอบต่อภารกิจอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมคนที่พัฒนาตนเองจนสามารถดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงจึงหมายถึงเป็นคนที่ดีและเก่งคือมีคุณธรรมกำกับความรู้สามารถคิดพิจารณาแยกแยะถูกผิดควรไม่ควรในการใช้ความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพไป

ในทางที่ถูกต้องกับหลักวิชาสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม) และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมนอกจากนี้แล้วยังต้องมีความเพียรอดสาหัสในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านการศึกษาหาความรู้เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงและการทบทวนข้อผิดพลาดแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองอย่างต่อเนื่อง

จากความสำคัญและแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักปรัชญาที่พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชี้แนะเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติแก่ประชาชนให้อยู่ได้ด้วยตนเองในสภาวะ ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมทุกระดับอยู่อย่างเรียบง่ายไม่สร้างความเดือนร้อนให้ผู้อื่นยึดหลักในการดำเนินชีวิตมีความสุขจากการพอเพียงของตนเองและครอบครัวส่งผลต่อสังคมและประเทศชาติ

2.3.2.3 องค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ 5 องค์ประกอบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, น. 12) ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยามความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้

- 3.1 ความพอประมาณ หมายถึง การจะทำอะไรมีความพอดีพอเหมาะพอควรต่อความจำเป็นเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สภาวะสังคม สิ่งแวดล้อมรวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นหรือไม่การใช้ทรัพยากรในการดำเนินการก็ต้องให้พอประมาณไม่มากเกินไปจนเสียสุขภาพและก็ต้องไม่น้อยเกินไปจนขาดแคลนไม่เพียงพอที่จะดำเนินการได้ซึ่งการจะตัดสินว่าอยู่ในระดับพอประมาณนี้จำเป็นต้องอาศัยความรอบคอบในการวางแผนและตัดสินใจและต้องอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นไม่ทำให้สังคมเดือดร้อนและไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- 3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่ออย่างมีเหตุผลครบวงจร บนพื้นฐานของความถูกต้องความเป็นจริงตามหลักวิชา หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่สั่งมาโดยพิจารณาจากที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ ทั้งในระยะยาวทั้งต่อตนเองต่อผู้อื่นและส่วนรวมอย่างรอบคอบ การคิดพิจารณาให้เห็นความเชื่อมโยงของเหตุปัจจัยต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมีข้อผิดพลาดน้อยและก็เช่นเดียวกันการที่จะวางแผนดำเนินการหรือจะทำอะไร

อย่างสมเหตุสมผลได้นั้นต้องอาศัยความรู้ มีความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ที่จะจัดเก็บข้อมูล อย่างเป็นระบบและแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ มีความรอบคอบในการคิดพิจารณา ตัดสินใจโดยใช้สติปัญญาอย่างเฉลียวฉลาดในทางที่ถูกที่ควร

3.3 การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันท่วงทีกล่าวโดยย่อคือการที่จะทำอะไรอย่างไม่มีเสียงเกินไป ไม่ประมาทคิดถึงแนวโน้มความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ แล้วเตรียมตนเอง เตรียมวิธีการทำงานเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อการทำงานสามารถดำเนินไปได้โดยไม่ ขลุกขลักต้องหยุดชะงักกลางคันและนำมาซึ่งผลประโยชน์ในระยะยาวและความสุขที่ยั่งยืน

4. เงื่อนไขการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานกล่าวคือ

4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย การฝึกตนให้มีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการ ต่าง ๆ เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมีความรอบคอบและความระมัดระวังที่จะนำความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้น มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและในขั้นปฏิบัติ

4.2 เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างให้เป็นพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ประกอบด้วยด้านจิตใจคือการตระหนักในคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาอย่าง ถูกต้องและเหมาะสมในการดำเนินชีวิตและด้านการกระทำคือมีความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่โลภ ไม่ตระหนี่รู้จักแบ่งปันและรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

5. แนวทางปฏิบัติผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมา ประยุกต์ใช้คือการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติทั้งวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นที่มาของนิยาม “3 ห่วง 2 เงื่อนไข” ที่ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาตินำมาใช้ในการรณรงค์เผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในปัจจุบัน ประกอบด้วยความ “พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน” บนเงื่อนไข “ความรู้” และ “คุณธรรม” โดยมีเป้าหมายคือความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงใน 4 มิติ ได้แก่ มิติด้านวัตถุ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม (ทศนา แคมมณี, 2558, น. 6-7)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า องค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีนิยามที่ว่า “ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข” 3 ห่วง คือ 1) ความพอประมาณ ไม่มากหรือน้อยเกินไป 2) ความมีเหตุผล อยู่บน พื้นฐานของความถูกต้องความเป็นจริงตามหลักวิชาการหลักกฎหมายหลักศีลธรรมจริยธรรมและ วัฒนธรรมที่ดีงาม 3) การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบและ การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ รอบตัว 2

เงื่อนไข คือ 1) เงื่อนไขความรู้ มีความรอบคอบและความระมัดระวัง เพื่อประกอบการวางแผนและในชั้นปฏิบัติ 2) เงื่อนไขคุณธรรม ต้องเสริมสร้างให้เป็น พื้นฐานจิตใจ มีความตระหนักในคุณธรรม

2.3.3 การบริหารจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550, น. 29) ได้เสนอว่าการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ลงสู่สถานศึกษานั้นควรเริ่มตั้งการพัฒนาหลักสูตรและนำไปสู่การบริหารโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างบูรณาการและต่อเนื่อง
2. จัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดทำหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากจะมีการจัดทำเป็นหลักสูตรหลักแล้ว ควรกำหนดให้มีการสอดแทรกในกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ฯลฯ เพื่อช่วยให้เกิดการบูรณาการปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในสาขาต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้เรียนในทุกด้าน
3. จัดทำหลักสูตรให้ต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษาการจัดทำหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงควรจัดทำให้เป็นหลักสูตรต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปจนถึงการอุดมศึกษา โดยสอดคล้องกับพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย
4. กำหนดกลไกส่งเสริมให้ครูมีแนวคิดและดำเนินชีวิตสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเรียนการสอนตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงอาจไม่ประสบความสำเร็จได้ หากปราศจากครูผู้สอนที่มีคุณค่า มีความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน หมายความว่า นอกจากที่ครูผู้สอนตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงแล้วยังต้องเป็นผู้ที่ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีกลไกในการพัฒนาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้เรียน
5. กำหนดหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนในสาขาศึกษาศาสตร์ ควรมีวิชาที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงรวมอยู่ด้วย เพื่อวางแนวคิดและวิธีการสอนของครูผู้สอนให้สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก่อนไปประกอบอาชีพครู
6. พัฒนาแนวทางดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงของครู โดยมุ่งเน้นให้ครูหันมาดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จนสามารถเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนไปพร้อมกับการถ่ายทอดความรู้ตามหลักสูตรโดยส่งเสริมให้ครูหันมาดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มีการส่งเสริมครูต้นแบบที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางนี้ให้เป็นที่รู้จักโดยการไม่ก่อกวนนี้สิน ไม่ใช่จ่ายเกินตัว มีการออมทรัพย์รวมถึงการส่งเสริมการทำอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ โดยไม่กระทบต่อการปฏิบัติภารกิจครูเป็นต้น
7. สร้างเครือข่ายและใช้ประโยชน์ การสร้างเครือข่ายเป็นกลไกหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาได้

เนื่องจากการสร้างเครือข่ายเป็นการดำเนินงานที่อาศัยการมีส่วนร่วมซึ่งจะมีประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนทรัพยากรองค์ความรู้ระหว่างกันเพื่อให้เกิดประโยชน์กับทุกฝ่ายซึ่งในความเป็นจริงสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความจำกัดและความแตกต่างด้านทรัพยากร

8. สร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาด้วยตนเองการสร้างเครือข่ายช่วยระหว่างสถานศึกษาทำได้โดยการเชื่อมโยงระหว่างผู้บริหาร ครู ในสถานศึกษาแต่ละแห่ง เช่นการจัดตั้งเป็นเครือข่ายครูผู้สอนหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงเครือข่ายผู้บริหารโรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้นเพื่อร่วมวางแผนแลกเปลี่ยนทรัพยากร องค์ความรู้ อันจะช่วยลดความจำกัดด้านทรัพยากรได้ โดยอาจให้เขตพื้นที่การศึกษาเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการในเรื่องนี้ร่วมด้วย

9. สร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เครือข่ายส่วนนี้ช่วยในการนำองค์ความรู้ท้องถิ่นเข้ามาใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา เพื่อนำผู้เรียนเข้าสู่การเรียนรู้จากวิถีการดำเนินชีวิตและสถานที่จริงภายในชุมชน และเป็นการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายในทางปฏิบัติ โดยสถานศึกษาจะต้องมีการสร้างเครือข่ายร่วมกับปราชญ์ท้องถิ่น แกนนำเกษตรกรในชุมชน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ศูนย์พัฒนาอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน ฯลฯ โดยประสานงานและมีการจัดกิจกรรมสม่ำเสมอและต่อเนื่องกำหนดกลไกกระตุ้นให้เกิดความต่อเนื่อง การสนับสนุนการเรียนการสอนตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องมีกลไกที่สามารถกระตุ้นให้สถาบันการศึกษามีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ ดังนี้

9.1 จัดระบบการประเมินผล เป็นกลไกที่ควบคุมและผลักดันให้สถานศึกษาพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดขึ้นจริงตามกรอบที่กำหนดโดยให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ) ทำหน้าที่ในการพัฒนาระบบการประเมินผลตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเฉพาะเจาะจงทั้งด้านการสอนสื่อการสอน ครูผู้สอน การเรียนรู้ของผู้เรียน ฯลฯ

9.2 จูงใจด้วยรางวัล เป็นกลไกกระตุ้นในอีกรูปแบบที่เสริมแรงให้สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนตามแนวหลักเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การจัดประกวดโรงเรียนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีเงื่อนไขว่าสถาบันการศึกษาต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และสามารถส่งผลกระทบต่อชุมชนให้หันมาดำเนินชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงด้วย เป็นต้น

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2552, น. 1-8) ได้สรุปแนวทาง ไว้ดังนี้

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝังเสริมสร้างให้ผู้เรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1.1 มีความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและตระหนักใน ความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ

ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจทั่วไปโดยเห็นประโยชน์และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนากลุ่มโรงเรียนชุมชนและพัฒนาสังคมโดยรวม

1.2 มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคลและสอดคล้องกับภูมิสังคมต่าง ๆ เช่น การผลิตและจำหน่ายสินค้าการให้บริการ การดำเนินธุรกิจขนาดต่าง ๆ การใช้จ่ายและการออมการเกษตร ฯลฯ เพื่อให้สามารถอุ้มชูตัวเองและครอบครัวได้และมีทักษะค่านิยมและจริยธรรมเบื้องต้นที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เกื้อกูลไม่เบียดเบียนนำไปสู่ความสันติสุขและรู้จักสามัคคีโดยรู้จักใช้และพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์และความสุขอย่างยั่งยืนสืบสานและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น หวงแหนทรัพย์สมบัติของชาติ รักและภาคภูมิใจในความเป็นไทย

1.3 ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยจ ต้องปฏิบัติตนให้มีความพอประมาณ รู้จักการประมาณตน รู้จักศักยภาพของตนที่มีอยู่และรู้จักสภาพแวดล้อมของชุมชน สังคมที่อาศัยอยู่และมีเหตุผลบนพื้นฐานของความถูกต้อง โดยใช้สติปัญญา มีความรอบรู้และรอบคอบ ในการคิด พูด ทำ โดยยึดทางสายกลางในการปฏิบัติพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง สามารถคิดวิเคราะห์และปฏิบัติด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ขยันอดทนขยันหมั่นเพียร แบ่งปัน มีสติปัญญามีวินัยพึ่งตนเองเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เกื้อกูลมีความรับผิดชอบและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา มีการดำเนินการตามแนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดการจัดการศึกษาและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปีงบประมาณ 2555-2556 ของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2555, น. 1-36) คือ

1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบ 14 ตัวชี้วัด

องค์ประกอบที่ 1 นโยบาย

ตัวชี้วัดที่ 1 มีนโยบายน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาและบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี

ตัวชี้วัดที่ 2 ดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติงานประจำปีที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 3 ติดตามผลการดำเนินการ ตามนโยบายและแผนปฏิบัติการประจำปี ที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 4 นำผลการติดตามมาพัฒนานโยบายแผนงานโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 วิชาการ

ตัวชี้วัดที่ 5 มีแผนงาน โครงการ กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน

ตัวชี้วัดที่ 6 ดำเนินการตามแผนงานโครงการกิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน

ตัวชี้วัดที่ 7 ติดตามผล แผนงานโครงการกิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน

ตัวชี้วัดที่ 8 นำผลการติดตามไปพัฒนาแผนงานโครงการกิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การเรียนการสอน

องค์ประกอบที่ 3 งบประมาณ

ตัวชี้วัดที่ 9 มีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 10 ดำเนินการตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 11 ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 12 นำผลการติดตามมาพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบที่ 4 บริหารทั่วไป

ตัวชี้วัดที่ 13 บริหารอาคารสถานที่และจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 14 ประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอยู่อย่างพอเพียง

สรุปการบริหารจัดการสถานศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาประกอบด้วยด้านนโยบายด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคลและด้านบริหารทั่วไป

2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มี 4 องค์ประกอบ 14 ตัวชี้วัด
 - องค์ประกอบที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - ตัวชี้วัดที่ 1 มีหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น
 - ตัวชี้วัดที่ 2 มีการนิเทศติดตามประเมินผลการนำหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
 - ตัวชี้วัดที่ 3 มีการศึกษาวิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - องค์ประกอบที่ 2 การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน
 - ตัวชี้วัดที่ 4 มีแผนจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ทุกระดับชั้น
 - ตัวชี้วัดที่ 5 คุณภาพของแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ
 - ตัวชี้วัดที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ
 - ตัวชี้วัดที่ 7 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - องค์ประกอบที่ 3 สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - ตัวชี้วัดที่ 8 จัดหาผลิตใช้เผยแพร่ สื่อการเรียนรู้เพื่อบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน
 - ตัวชี้วัดที่ 9 จัดทำพัฒนาเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - ตัวชี้วัดที่ 10 ใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่ส่งเสริมการอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน
 - องค์ประกอบที่ 4 การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - ตัวชี้วัดที่ 11 จัดทำเครื่องมือและวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 12 ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 13 รายงานผลการประเมิน และนำมาปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 14 จัดแสดงเผยแพร่ประกวดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้

สรุปหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การพัฒนาหรือบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษาโดยการปรับปรุงเพิ่มเติมหรือจัดทำสาระการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ

3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มี 3 องค์ประกอบ 15 ตัวชี้วัด

องค์ประกอบที่ 1 การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

ตัวชี้วัดที่ 1 มีกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 2 จัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 3 มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหาพัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 4 ติดตามผล การจัดกิจกรรมแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 5 นำผลการติดตามมาใช้พัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบที่ 2 กิจกรรมนักเรียน

ตัวชี้วัดที่ 6 มีแผนงานโครงการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนให้อยู่อย่างพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 7 จัดกิจกรรมลูกเสือเนตรนารียุวกาชาดหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 8 ส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง ชุมนุมชมรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 9 มีการประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรมหลักคำสอนทางศาสนา ในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 10 ติดตามผลการจัดกิจกรรมนักเรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 11 นำผลการติดตามมาปรับปรุงพัฒนากิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ตัวชี้วัดที่ 12 มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 13 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาพัฒนาสถานศึกษาชุมชนด้านเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 14 ติดตามผลการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 15 นำผลการติดตามมาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สรุปกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยการบูรณาการและประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเพื่อนำไปสู่คุณลักษณะอันพึงประสงค์และการปฏิบัติที่เหมาะสมในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มี 2 องค์ประกอบ 7 ตัวชี้วัด

องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 1 มีแผนงานโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 2 ประชุมอบรมสัมมนาศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่

ตัวชี้วัดที่ 3 ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ

ตัวชี้วัดที่ 4 จัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากรของสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 การติดตามและขยายผล

ตัวชี้วัดที่ 5 ติดตามผลการดำเนินโครงการกิจกรรมพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 6 นำผลการติดตามมาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินโครงการกิจกรรมพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 7 ขยายผลและเผยแพร่ ผลการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่ของบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สรุปการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การพัฒนาผู้บริหารครูและผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการในสถานศึกษาโดยการพัฒนาฝึกอบรมสัมมนาจนเกิดภาพแห่งความสำเร็จ นั่นคือ เด็กและเยาวชนใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ครูจัดการเรียนรู้โดยสอดแทรกสาระเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและสาระการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

5. ด้านผลลัพธ์ภาพความสำเร็จ มี 4 องค์ประกอบ 12 ตัวชี้วัด

องค์ประกอบที่ 1 สถานศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 1 คุณลักษณะของสถานศึกษาพอเพียง

องค์ประกอบที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพอเพียง

องค์ประกอบที่ 3 บุคลากรของสถานศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 3 บุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 4 บุคลากรจัดการทรัพยากรและดำเนินชีวิตด้านเศรษฐกิจอย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดที่ 5 บุคลากรอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวมและสาธารณประโยชน์

ตัวชี้วัดที่ 6 บุคลากรรู้จักใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ตัวชี้วัดที่ 7 บุคลากรดำเนินชีวิตอย่างมีฐานรากทางวัฒนธรรมและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม จากกระแสโลกาภิวัตน์

องค์ประกอบที่ 4 ผู้เรียน

ตัวชี้วัดที่ 8 ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละระดับชั้นปีการศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 9 ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านวัตถุเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดที่ 10 ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านสังคม

ตัวชี้วัดที่ 11 ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัดที่ 12 ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านวัฒนธรรม

สรุปผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษารวมถึงตัวผู้เรียนและองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เป็นผลเกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีประยุกต์ใช้จนเกิดเป็นผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมกับสถานศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประกอบด้วย 3 ด้าน มาใช้เป็นกรอบแนวคิด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2555, น. 1-36) ดังนี้

1. การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติของผู้เรียนหรือกระบวนการดำเนินงานที่มุ่งให้การคุ้มครองป้องกันดูแลแก้ไขให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียนอย่างมีแบบแผน และมีขั้นตอนที่ชัดเจน

2. กิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ โดยเน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรม การไม่เห็นแก่ตัว ความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีความรับผิดชอบการทำงานร่วมกันการรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจความมีเหตุผลการช่วยเหลือแบ่งปันและความเอื้ออาทรและสมานฉันท์

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม จริยธรรม จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ ออกแบบกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์อย่างหลากหลายรูปแบบ เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะจิตอาสา

2.4 ประสิทธิภาพของโรงเรียน

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาส่วนใหญ่จะกล่าวถึงคำว่า ประสิทธิภาพขององค์การ หรือ ประสิทธิภาพของโรงเรียน ในที่นี้จึงกล่าวถึงประสิทธิภาพของโรงเรียนในความหมายเดียวกับประสิทธิภาพขององค์การ มีนักวิชาการให้คำนิยามไว้หลากหลายดังต่อไปนี้

2.4.1 ความหมายของประสิทธิผล

คำว่าประสิทธิผล (Effectiveness) ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546, น. 667) หมายถึงผลสำเร็จผลที่เกิดขึ้นส่วนประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึงความสามารถที่ทำให้เกิดผลในการทำงานและประสิทธิผล (Effectiveness) เป็นสิ่งสำคัญที่ชี้วัดผลสำเร็จของการดำเนินงาน และแสดงว่าการดำเนินงานนั้นประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้แล้ว มีนักวิชาการให้ทรรศนะเกี่ยวกับประสิทธิผลไว้ดังนี้

อนันท์ งามสะอาด (2551, น. 1) กล่าวว่า ประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลสำเร็จของงานที่เป็นไปตามความมุ่งหวัง (Purpose) ที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ (Objective) หรือเป้าหมาย (Goal) และเป้าหมายเฉพาะ (Target) ได้แก่

1. เป้าหมายเชิงปริมาณจะกำหนดชนิดประเภทและจำนวนของผลผลิตสุดท้ายที่ต้องการที่ได้รับเมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้นลง
2. เป้าหมายเชิงคุณภาพจะแสดงถึงคุณค่าของผลผลิตที่ได้รับจากการดำเนินงานนั้น ๆ
3. มุ่งเน้นที่จุดสิ้นสุดของกิจกรรมหรือการดำเนินงานว่าได้ผลตามที่ตั้งไว้หรือไม่และที่สำคัญต้องมีตัวชี้วัด (Indicator) ที่ชัดเจน

ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ 2545, อ้างถึงใน วัชริน ขวัญพะงุ่น, 2553, น. 1) กล่าวว่าประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง แนวทางหรือวิธีการกระบวนการหรือตัววัดนั้นสามารถตอบสนองจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ดีเพียงใดการประเมินประสิทธิผลต้องประเมินว่าสามารถบรรลุความต้องการได้ดีเพียงใดด้วยการใช้แนวทางที่เลือกการนำไปปฏิบัติ

นันทนา เทพิน (2556, น. 41)กล่าวว่าประสิทธิผล หมายถึงความสำเร็จของการปฏิบัติงานที่บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การที่กำหนดไว้

Mott (1977, p. 188) ให้ความหมายประสิทธิผลองค์การในแง่ของความสามารถในการผลิตความสามารถในการปรับตัวและความสามารถในการยืดหยุ่น

Hoy and Misket (2001, p. 373) ได้รวบรวมความคิดของนักการศึกษาที่ให้ความหมายประสิทธิผลของโรงเรียนว่า หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการหรือความพึงพอใจในการทำงานของครูหรือขวัญสมาชิกในโรงเรียนอยู่ในระดับดีและได้สรุปว่าประสิทธิผลของโรงเรียนพิจารณาได้จากตัวบ่งชี้ 4 ประการ คือ

1. ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
2. ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก
3. ความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม
4. ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

กล่าวโดยสรุปว่าประสิทธิผล หมายถึง ระดับความสำเร็จของผลการปฏิบัติงานว่าประสบความสำเร็จเพียงใดในการดำเนินงานโดยบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ หรือปรารถนาผลงานและผลผลิตให้บังเกิดขึ้นและเป็นไปตามที่กำหนดระยะเวลาที่ตั้งไว้ โดยใช้ผลการเปรียบเทียบว่ากิจกรรมที่ดำเนินการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ พร้อมทั้งหาวิธีการปฏิบัติงานที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ผลงานมากขึ้นเรื่อย ๆ หรือให้ได้ผลงานมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

2.4.2 ความหมายของประสิทธิผลของโรงเรียน

มีผู้ให้ความหมายของประสิทธิผลของโรงเรียนไว้หลายความหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิจัยขอเสนอความหมายของประสิทธิผลของโรงเรียนของแต่ละบุคคล ดังนี้

ชาญชัย ไชยคำภา (2551, น. 35) กล่าวว่า ประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จซึ่งต้องอาศัยหลักการแนวคิดและทฤษฎีเป็นแนวทาง ต้องอาศัยองค์ประกอบกับความสำเร็จหลาย ๆ ด้านต้องมีเป้าหมายมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนต้องอาศัยทรัพยากรที่เพียงพอและมีคุณภาพต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมีความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันผู้บริหารมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอน ต้องมีภาวะผู้นำที่สามารถชี้้นำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551, น. 15) กล่าวว่าประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง ระดับของความสำเร็จ หรือ การบรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโรงเรียนที่กำหนดทั้งด้านผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) โดยมีความหมายครอบคลุมถึงผลผลิตที่เกิดกับนักเรียนเป็นสำคัญและความพึงพอใจของครูผู้ปฏิบัติด้วย

ธร สุนทรายุทธ (2551, น. 459) กล่าวว่าประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง การบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาโดยพิจารณาจากความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีทัศนคติทางบวกเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในภายนอกและรวมถึงความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษาจนทำให้เกิดความพอใจในการทำงาน

Hoy and Furguson (1985, p. 131) กล่าวว่า ประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพพิจารณาจากการที่ 1) นักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 3) มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากระทบทั้งภายในและภายนอก 4) สร้างความพึงพอใจแก่ ครูอาจารย์ได้ (Hoy and Miskel, 2001, p. 373) ได้รวบรวมความคิดของนักการศึกษาหลายท่านที่ให้ความหมายประสิทธิผลของโรงเรียนในแง่มุมต่าง ๆ เช่น ประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการหรือความพึงพอใจในการทำงานของครูหรือขวัญของสมาชิกโรงเรียนดี

Reid Hopkins and Holly (1987, p. 131) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน หมายถึง ความสามารถของนักเรียนที่จะบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในขณะที่บางคนเห็นว่าประสิทธิภาพของโรงเรียน หมายถึง ความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรให้แก่สมาชิก

Hoy and Miskel (2005, p. 373) ให้ความหมายว่าประสิทธิภาพของโรงเรียน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ของวิชาการหรือความพึงพอใจในการทำงานของครูหรือขวัญของสมาชิกในโรงเรียนอยู่ในระดับดีและได้สรุปว่าประสิทธิภาพของโรงเรียนพิจารณาจากตัวบ่งชี้ 4 ประการ คือ ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

กล่าวสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน หมายถึง ผลการดำเนินงานในการบริหารจัดการพัฒนาสถานศึกษา ให้มีการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตามขอบข่ายภารกิจการบริหารและการจัดการสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป

2.4.3 ความสำคัญของประสิทธิภาพของโรงเรียน

นักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของประสิทธิภาพของโรงเรียน ไว้ดังนี้

ภารดี อนันต์นาวิ (2553, น. 204) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพมีความสำคัญต่อองค์กรไว้ดังนี้

1. ช่วยตรวจสอบวัตถุประสงค์กับการจัดตั้งองค์กร การจัดตั้งองค์กรย่อมกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนเพื่อดำเนินงานให้เป็นไปตามความต้องการหรือไม่

2. ประเมินผลการดำเนินงานกับแผนงานที่กำหนดการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมย่อมต้องมีการวางแผนกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบการจัดสรรทรัพยากรการใช้อำนาจหน้าที่การบริหารการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน

3. ประเมินผลสำเร็จกับวัตถุประสงค์เปรียบเทียบกับผลงานที่ดำเนินการได้ตามแผนงานกับวัตถุประสงค์ขององค์กรที่คาดหวังถ้าผลของงานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และความคาดหวังขององค์กรแสดงว่าองค์กรมีประสิทธิภาพ

วรณารถ แสงมณี (2553, น. 92) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของประสิทธิภาพว่า ประสิทธิภาพมีความสำคัญอย่างยิ่งในศาสตร์ทางการบริหารและองค์กรนับว่าเป็นการตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่าการบริหารองค์กรประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใดองค์กรจะอยู่รอดและมีความมั่นคงจะขึ้นอยู่กับประสิทธิผลองค์กรถ้าองค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์จะสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้แต่ถ้าไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์องค์กรจะล่มสลายไม่สามารถดำรงอยู่ต่อไป

ภรณ์ มหานนท์ (2554, น. 92) ได้กล่าวถึงความสำคัญของประสิทธิผลว่า มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งทั้งในศาสตร์ทางการบริหารและองค์กร นับว่าเป็นการตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่าการบริหารองค์กรประสบความสำเร็จหรือไม่องค์กรจะอยู่รอดได้และมีความมั่นคงขึ้นอยู่กับความมีประสิทธิภาพขององค์กรถ้าองค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์จะสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ถ้าไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์องค์กรจะล่มสลายไปในที่สุดดังนั้นประสิทธิผลจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อองค์กร

กล่าวสรุปได้ว่า ความสำคัญของประสิทธิผลเป็นการได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและสังคมโดยเฉพาะผู้เรียน ผู้ปกครอง นักเรียนประสิทธิผลของสถานศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องคำนึงถึงและหาตัวชี้วัดให้ได้ว่าอะไรบ้างที่ผู้บริหารควรนำมาเป็นประเด็นในการพิจารณาประกอบรายละเอียดเพื่อตรวจสอบการประเมินตนเองให้เกิดความมั่นใจว่าสถานศึกษามีคุณภาพดีมีประสิทธิผลที่เกิดจากการบริหารจริงที่สำคัญไปกว่านั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์หามืออ้อมประกอบใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง ของปัจจัยเหล่านั้น มาวางแผนพัฒนาสถานศึกษาพร้อมทั้งมีการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.4.4 หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน

นักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน ดังนี้

วิโรจน์ สารรัตนะ (2548, น. 56) ได้กล่าวถึงแนวคิดว่าประสิทธิผลของโรงเรียนไว้ว่าเป็นเรื่องที่ต้องมีการอภิปรายหรือถกเถียงกันได้ไม่รู้จบหากมองในทัศนะของผู้ปกครองสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลก็อาจให้ความสำคัญในเรื่องความสุขของเด็กคะแนนหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการปฏิบัติตนของเด็กความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานศึกษาการเอาใจใส่ต่อเด็กของครูความน่าเชื่อถือหรือความร่วมมือของผู้ปกครองกับชุมชนเป็นต้นในทัศนะของครูก็อาจมองในเรื่องของการเรียนรู้ของเด็ก สภาพของชุมชนการดูแลเอาใจใส่ต่อเด็กความผูกพันกับภารกิจทำให้การสนับสนุนของผู้บริหาร การพัฒนาและความเชื่อมั่นในองค์กรเป็นต้นหรือในทัศนะของผู้บริหารอาจมองว่าสถานศึกษาเป็นที่นิยมกันหรือไม่ เราเป็นอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษาอื่นคณะครูมีความพึงพอใจอย่างไรหรือผู้ปกครองบ่นตำหนหรือไม่ เป็นต้น

สมศักดิ์ ตลประสิทธิ์ (2552, น. 6) ได้กล่าวถึง แนวคิดของประสิทธิผลของโรงเรียนไว้ว่า

1. หลักนิติบัญญัติ
2. หลักการมีส่วนร่วม
3. หลักความเป็นกลางทางการเมือง
4. หลักความเป็นมืออาชีพ
5. หลักความมีอิสระในการบริหารจัดการ

6. หลักการประกันคุณภาพการศึกษา

เรณู คุปต์ชเรีเยอร์ (2552, น. 6) ได้กล่าวถึง แนวคิดของประสิทธิผลของโรงเรียน ไว้ว่า

1. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
2. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร
3. ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร
4. ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา
5. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
6. ด้านการกำหนดมาตรฐานด้านวิชาการ
7. ด้านการพัฒนาบุคลากร
8. ด้านการบริหารจัดการทรัพยากร
9. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
10. ด้านหลักสูตรสถานศึกษา
11. ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้
12. ด้านการนิเทศภายใน

Purkey and Smith (1983, p. 54) ได้กล่าวถึงแนวคิดของประสิทธิผลของโรงเรียนไว้ว่า

1. ผู้บริหารมีภาวะความเป็นผู้นำทางด้านการเรียนการสอน
2. มีหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายและได้รับการวางแผนไว้อย่างดี
3. มีเป้าหมายของสถานศึกษาที่ชัดเจนและมีความหวังสูง
4. มีการทำงานตรงตามเวลา
5. สำนึกถึงความสำคัญของการบรรลุผลสำเร็จด้านวิชาการ
6. มีบรรยากาศที่เป็นระเบียบเรียบร้อย
7. มีสำนึกความเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน
8. มีการพัฒนาบุคลากร
9. ส่งเสริมสวัสดิการและความมั่นคงกับบุคลากร
10. มีระบบการวางแผนแบบมีส่วนร่วม
11. มีการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ
12. ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม
13. การได้รับสนับสนุนโดยตรง

Dubrin and Ireland (1994, p. 63) ได้กล่าวถึง แนวคิดวาประสิทธิผลของโรงเรียน ดังนี้

1. ทักษะด้านการรู้คิดหรือความเข้าใจ เป็นทักษะที่ผู้บริหารสามารถใช้การคิดแก้ปัญหาโดยเข้าใจโครงสร้างของปัญหาและมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมกับปัญหา แล้วสามารถแก้ปัญหาผู้นำที่มีประสิทธิผลต้องมีทักษะด้านการรู้คิดหรือความเข้าใจที่เหมาะสม ซึ่งประกอบไปด้วยทักษะ 3 ทักษะด้วยกัน คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาความสามารถยังรู้ตัวบุคคลและสถานการณ์และความสามารถด้านเทคนิคและความเป็นมืออาชีพ

2. คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ เป็นความสามารถในการส่งเสริมให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานคุณลักษณะเหล่านี้ ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเองแรงจูงใจด้านอำนาจ ความต้องการประสบความสำเร็จอารมณ์ขันความกระตือรือร้นและการแสดงออกที่เหมาะสม

3. มนุษย์สัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชาผู้นำที่มีประสิทธิผลต้องเป็นคนที่มีความสัมพันธ์ที่ดีไม่ถือตัวและพบปะพูดคุยกับผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เป็นประจำรวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อพนักงานและต่อผู้อื่น

4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผู้นำที่กระทำกิจกรรม ซึ่งต้องสัมพันธ์กับบุคคลหรือกลุ่มที่อยู่ในและนอกองค์กร เช่น ผู้จัดการฝ่ายการตลาดขอข้อมูลด้านกำลังคนจากผู้จัดการฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นการติดต่อประสานงานกันภายในองค์กรติดต่อสื่อสารกับพนักงานขายบริษัทอื่นก็ถือว่าเป็นการประสานงานกันภายนอกองค์กรเป็นต้น

5. เป็นตัวอย่างที่ดี ผู้บริหารที่จะเป็นผู้นำที่ตัวเป็นตัวอย่างในแง่บวกแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในด้านความซื่อสัตย์การทำงานเป็นทีมความระมัดระวังในการทำงาน ความรอบรู้ทั้งในงานและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

6. สัมผัสที่อ่อนไหวเป็นความคล่องตัวหลากหลายสามารถเข้าถึงหรือรู้จิตใจผู้ใต้บังคับบัญชาตลอดจนการหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำในลักษณะถากถางเยาะเย้ยผู้ใต้บังคับบัญชา การแสดงพฤติกรรมข่มขู่

7. ความคาดหวังสูงที่คงเส้นคงวา ผู้นำที่มีความคาดหวังสูงอยู่ตลอดเวลา ในทางที่เจริญก้าวหน้ารักษาความคาดหวังที่สูงไว้เพื่อก้าวไปสู่จุดหมายไม่ทำงานไปวัน ๆ โดยปราศจากความคาดหวังจะนำไปสู่ความเป็นผู้นำที่เปี่ยมไปด้วยประสิทธิภาพและประสิทธิผล

8. สนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชา คือ ผู้นำที่แสดงความเอาใจใส่ต่อความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชาสนับสนุนให้แสดงออกหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นที่รู้จักใช้กลยุทธ์ในการจูงใจให้คนอื่นทำงานให้กับองค์กรด้วยความเต็มใจหรือจูงใจโดยการกระตุ้นและให้คำชมเชยเพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ

กล่าวสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน คือ ที่ตั้งของสถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษา โครงสร้างของสถานศึกษา และอัตราส่วนระหว่างครูต่อนักเรียน ปัจจัยด้านผู้บริหารระดับการศึกษาความสามารถในการบริหารงาน ประสิทธิภาพในการเป็นผู้บริหารภาวะผู้นำเพื่อนร่วมงาน การมุ่งเน้นทางวิชาการและความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ปัจจัยด้านครู ความผูกพันของบุคลากรภายในสถานศึกษา การปฏิบัติงานตามหน้าที่ และการตั้งใจปฏิบัติงาน ด้านสภาพแวดล้อม คือ บรรยากาศภายในสถานศึกษาที่มีการร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานและสิ่งสนับสนุนต่าง ๆ ที่สถานศึกษาได้รับ โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของสถานศึกษาที่กล่าวมานี้ นับได้ว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

2.5 บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3

2.5.1 ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตั้งอยู่เลขที่ 354 หมู่ที่ 2 ตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม บนที่ราบสูงโคราชเป็นพื้นที่กึ่งกลางภาคอีสาน เรียกว่า สะดืออีสาน อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดมหาสารคาม ห่างจากตัวจังหวัดมหาสารคาม ประมาณ 28 กิโลเมตร อำเภอโกสุมพิสัยมีพื้นที่จำนวน 827.876 ตารางกิโลเมตร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ปรับปรุงแก้ไขการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา และกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพิ่มเติม พ.ศ. 2551 ลงวันที่ 18 มกราคม 2551 มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2551 จัดการศึกษา 3 ระดับ ประกอบด้วย ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ดำเนินการจัดการศึกษาตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำเภอในเขตบริการ 4 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเชียงยืน อำเภอกุฉินารายณ์ และอำเภอกุฉินารายณ์

2.5.2 อาณาเขต

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีพื้นที่ครอบคลุม 4 อำเภอ 34 ตำบล 479 หมู่บ้าน มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอเชียงยืน และอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอกันทรวิชัย และอำเภอเมืองมหาสารคาม
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอบรบือ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดมหาสารคาม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอบ้านแฮด และอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

2.5.3 วิสัยทัศน์

มุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการศึกษา ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำยึดหลักธรรมาภิบาลสู่มาตรฐานสากล บนพื้นฐานตามหลักศาสตร์พระราชา”

2.5.4 พันธกิจ

2.5.4.1 ส่งเสริมสนับสนุนการยกระดับคุณภาพการศึกษาก้าวไกลสู่สากล

2.5.4.2 เสริมสร้างโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมบนพื้นฐาน ศาสตร์พระราชา

2.5.4.3 ส่งเสริมสนับสนุนการยกระดับพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อรองรับการศึกษาต่อ และการมีงานทำ

2.5.4.4 ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัย สร้างและพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการศึกษาและอาชีพ

2.5.4.5 ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาล โดยเน้นด้านคุณธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม

2.5.4.6 กำกับ ดูแล นิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

2.5.4.7 สนับสนุนการตรวจราชการและติดตามประเมินการดำเนินงานตามนโยบาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ

2.5.5 ยุทธศาสตร์

2.5.5.1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

2.5.5.2 การพัฒนาคุณภาพนักเรียนและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

2.5.5.3 การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.5.5.4 การขยายโอกาสการเข้าถึงการบริหารทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

2.5.5.5 การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.5.5.6 การพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมการมีส่วนร่วม

2.5.6 เป้าประสงค์หลัก

2.5.6.1 นักเรียนมีความรักในสถาบันหลักของชาติและยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตย

2.5.6.2 นักเรียนทุกช่วงวัยได้รับการดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่

2.5.6.3 นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

2.5.6.4 นักเรียนมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง สุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียภาพ

2.5.6.5 นักเรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทยและทักษะคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

2.5.6.6 นักเรียนทุกช่วงวัยมีทักษะความรู้ ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ

2.5.6.7 สถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน

2.5.6.8 แหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐานสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

2.5.6.9 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพในรูปแบบที่หลากหลาย

2.5.6.10. พัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพ เทียบธรรมสร้างขวัญ กำลังใจและส่งเสริมการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ

2.5.6.11 นักเรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

2.5.6.12 เพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา

2.5.6.13 นักเรียนมีจิตสำนึกรักษาสีเสื้อ

2.5.6.14 มีหลักสูตร แหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.5.6.15 ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

2.5.6.16 ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน

2.5.6.17 มีรูปแบบบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา

2.5.6.18 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีระบบบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำผลการวิจัยจากงานวิจัยต่างๆ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยจึงนำเสนอเนื้อหาประกอบด้วย งานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศตามลำดับดังนี้

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

อรอนงค์ คูนนิล (2557, น. 97-103) ได้ทำศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษาผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จของสถานศึกษา

รัตนา หลวงกลาง (2558, น. 589-600) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 2) เพื่อศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ (Best Practice) ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 การดำเนินการ มี 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และศึกษาการระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนต้นแบบ (Best Practice) การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนต้นแบบผู้วิจัยกำหนดโรงเรียนเป้าหมายที่เป็นโรงเรียนต้นแบบที่ประสบ

ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ระยะที่ 3 การนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ชนิด คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า 1) สภาพในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ภาพรวมระดับการปฏิบัติในสถานศึกษามีสภาพการบริหารงานสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้คือ ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาบุคลากรรองลงมาคือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

ศรีสุภางค์ ระเบียบ (2559, น. 169-179) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาพอเพียงโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารสถานศึกษาพอเพียงโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยการบริหารงานวิชาการด้านการบริหารงานบุคคลด้านการบริหารงานทั่วไปและด้านการบริหารงานงบประมาณตามลำดับและผู้บริหารครูที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีการบริหารสถานศึกษาพอเพียงโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหรงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไปที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำตัน จันทะวงษา (2559, น. 87-104) ได้ศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี เขต 2 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เขต 2 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและประสบการณ์การทำงานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เขต 2 จำนวน 234 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามขนาดของสถานศึกษาพบว่าผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เขต 2 พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านผลลัพธ์ภาพความสำเร็จ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา และด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ

ชนากานต์ กาหลง (2560, น. 94-102) ได้ศึกษาสภาพและเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรและด้านผลลัพธ์ภาพความสำเร็จแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาไม่แตกต่างกันและจำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาคือด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย สัยทัศน์แผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติและต้องบริหารงานแบบร่วมมือมีการวัดผลและประเมินผลด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงโดยการถอดบทเรียนเชื่อมโยงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควรมีการสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุก ๆ กิจกรรมจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้คู่คุณธรรม ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้บุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจและตระหนักในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่กระบวนการเรียนการสอน รวมถึงการสร้างภาคีเครือข่ายในการร่วมมือกันบริหารสถานศึกษา ด้านผลลัพธ์ ภาพความสำเร็จสถานศึกษาควรสร้างผลงานที่เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตามบริบทของสถานศึกษา ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

สกาเวเดือน ควันไชย (2560, น. 65-73) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 พบว่า 1) ระดับสภาพการบริหารจัดการ สถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากและจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรองลงมา ด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านหลักสูตรและ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การบริหารจัดการสถานศึกษาและด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ควรมีการจัดตั้งโครงการ สำหรับการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนการสอนจัดสรรงบประมาณ สำหรับโครงการหรือนิเทศการเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและจัดแต่งตั้ง คณะกรรมการสำหรับการติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนและมีการจัดโครงการส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สุรพงศ์ มงคลสุคนธ์รัก (2560, น. 90-104) ได้ศึกษาแนวทางการบริหาร การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ สภาพการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และข้อเสนอแนะ แนวทาง การบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 273 คน เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสนทนากลุ่ม สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ วิเคราะห์เนื้อหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวม พบว่า มีสภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

พิชชาภา ท้าววัฒนากุล (2560, น. 48-54) ได้ศึกษาสภาพการนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 112 คนและครูผู้สอนจำนวน 112 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 224 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิจัย พบว่า การศึกษา สภาพการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2560, น. 140-153) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 108 คน และครู จำนวน 335 คน รวม จำนวน 443 คน ได้จากวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) การศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 5 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบ จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมและเป็นไปได้ โดยการอิงผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบบันทึก แบบประเมินฯ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น PNI ผลวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยรวมอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากในภาพรวมค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ฯ สูงกว่าสภาพปัจจุบัน และมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ 0.01

พิชามญญ์ แซ่จัน (2561, น. 33-50) ที่ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร พบว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง โดยโรงเรียนมีการปฏิบัติระดับมากในด้านการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านผลลัพธ์และความสำเร็จ และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและพบว่า ครูที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนครูที่มีอายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ชนิดา ทัศนียม (2562, น. 32-41) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังการบริหาร

สถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 2) เพื่อศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ ครูผู้สอน จำนวน 359 คนใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามขนาดของโรงเรียนจากนั้นใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามในเรื่องของสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาซึ่งมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับมีความเชื่อมั่นของสภาพและความคาดหวังเท่ากับ 0.91 และ 0.98 ตามลำดับวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์คำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็นผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับมากความคาดหวังการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) ลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 ลำดับที่ 1 คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ลำดับที่ 2 คือ ด้านผลลัพธ์ภาพความสำเร็จ ลำดับที่ 3 คือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ลำดับที่ 4 คือ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาและลำดับที่ 5 คือ ดนหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

นพรัตน์ คำสุทธิ (2562, น. 69-77) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 2) เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร 113 คน ครูผู้สอน 225 คน รวมเป็น 338 คน โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบแสดงข้อคิดเห็นเพิ่มเติม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์การทดสอบค่าทีและการทดสอบค่าเอฟ ทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ โดยใช้วิธีของเซฟเฟและ การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการบริหารสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่าโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันในการบริหารสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 การวิจัยได้ผล ดังนี้ 2.1) สภาพปัจจุบันในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาพบว่า จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 มีดังนี้ 3.1) โรงเรียนควรที่จะดำเนินการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาโดยการนำนโยบายหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ในแผนปฏิบัติการและรัฐธรรมนูญโรงเรียน 3.2) โรงเรียนควรเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ให้เข้ามาบริหารจัดการโดยระดมทรัพยากรที่มีคุณค่าในชุมชนมาใช้ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ 3.3) โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครู สร้างหลักสูตรท้องถิ่นที่เป็นของสถานศึกษาโดยเฉพาะ

พัทธนันท์ เมตตา (2564, น. 107-122) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายวิจัยเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 และ 2) พัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูจำนวน 226 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) การศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 2 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง และครู จำนวน 6 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตรวจสอบยืนยันแนวทาง ประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินแนวทางซึ่งแบบสอบถามด้านสภาพปัจจุบัน มีค่าความเชื่อมั่น 0.96 และแบบสอบถามด้านสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าความเชื่อมั่น 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและดัชนีความต้องการจำเป็น PNI

สุภารัตน์ แซ่สัว, นิพนธ์ วรรณเวช และสาโรจน์ เผ่าวงศากุล (2564, น. 52-64) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา และเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำแนกตามพื้นที่การจัดการศึกษา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวน 293 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.67-1.00 และความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ พบว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยคือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

ประไพ มีแก้วรัตนกุล (2564, น. 31-39) ได้ศึกษาประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 327 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .353-813 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .980 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติ F-test แบบ One-way ANOVA ในการทดสอบสมมติฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1. ระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ที่สำคัญคือ ผู้บริหาร

2.6.2 วิจัยต่างประเทศ

Stahal (2001, pp. 583-589) ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์พอเพียงเพื่อความยั่งยืน สิ่งจูงใจในการแข่งขันทางเศรษฐกิจพบว่าในอดีตกลยุทธ์ทางธุรกิจได้มุ่งเป้าไปในทางการเพิ่มประสิทธิภาพทางทรัพยากรและกระบวนการผลิต ซึ่งนำไปสู่การแข่งขันที่สูงมากของอุตสาหกรรมและการลดลงของปัจจัยในการผลิตกลยุทธ์ดังกล่าวทำให้เกิดความผิดพลาด การบริโภครักษาทรัพยากรต่อปีในระดับชาติสูงขึ้นจึงมีการศึกษากลยุทธ์ใหม่ในการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มุ่งเป้าของความสำเร็จ การพัฒนาอย่างยั่งยืนและการแข่งขันทางเศรษฐกิจในภาครัฐนโยบายได้ใช้นโยบายที่ให้ความสำคัญกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน การจัดการทรัพยากรร่วมกันการจัดการกระบวนการผลิตและการบริโภคใช้แนวคิดแบบธรรมชาติคือทุกอย่างต้องเกื้อกูลและประสานกันเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

Lamberton (2005, pp. 53-68) ได้ศึกษาเรื่องความพอเพียงอย่างยั่งยืนความตรงกันภายในของรูปแบบความยั่งยืน พบว่าการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางไปทั่วโลก ซึ่งเป็นเป้าหมายที่เหมาะสมสำหรับมนุษย์และการนำแนวคิดทั้งระบบภาครัฐและเอกชนได้แสดงให้เห็นถึงความยากที่เกี่ยวข้อในการแปลความหมายร่วมกันของการพัฒนาอย่างยั่งยืนการศึกษาครั้งนี้เป็นการพรรณนาถึงรูปแบบความยั่งยืนที่มีความชัดเจนและมีแนวทางเพื่อทำการตัดสินใจเป็นการแทนที่ของมุมมองเศรษฐกิจใหม่ของแนวทางตะวันตกซึ่งเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนข้อสรุปของการศึกษาคือแนวคิดความพอเพียงอย่างยั่งยืนจะเป็นการเสริมมุมมองของกฎเกณฑ์หาเศรษฐกิจแนวใหม่ไปกำหนดอุปสรรคต่อความสำเร็จในวัตถุประสงค์ทางสังคมและนิเวศวิทยาที่จะถูกนำไปสู่การแปลความหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

Murphy, Gerald, Calway, and Bruce (2008) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาสู่มีอาชีพสำหรับมีอาชีพบนความพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสู่มีอาชีพสำหรับมีอาชีพมีความสัมพันธ์กับความพอเพียงทางเศรษฐกิจ ในเชิงของความพร้อมและการบริหารความเสี่ยงไม่มีความจำเป็นต่อระดับสูงที่ควรประสบความสำเร็จและวิธีการเพื่อให้บรรลุ การพัฒนาสำหรับมีอาชีพที่ได้รับอิทธิพลจากความต้องการทางเศรษฐกิจเป็นของคู่กับความพร้อมในการทำงานและการลด

ความเสี่ยงไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดรายการสำหรับการพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพในระดับผู้เชี่ยวชาญ

Calkins (2009, pp. 305-332) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมที่สุดสำหรับนักวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ในปัจจุบันการควบคุมทรัพยากรที่มีอยู่ เศรษฐกิจและสังคมเป็นความต้องการของบรรดานักวางแผนทางสังคมและเศรษฐกิจโดยกำหนดเป็นแผน 5 ปี เพื่อการควบคุมปัญหาให้ดีที่สุดการวิเคราะห์รูปแบบความรับผิดชอบทางสังคมมีรูปแบบที่ถูกจำกัดที่จะวิเคราะห์ให้ได้หลากหลาย ด้วยวิธีการลองผิดลองถูกและสังคมได้ถูกละเลยจากการควบคุมนำไปสู่ความล้มเหลวในทางปฏิบัติมีการคดโกงที่นำไปสู่ความเสี่ยงในกิจกรรมที่หลากหลายทางการค้า การปกครอง การลงทุน การบริโภครายขายและการผลิตรูปแบบโปรแกรม MOTAD เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพเพื่อการวิเคราะห์การตัดสินใจที่ซับซ้อน แต่โปรแกรมเหล่านี้ไม่ได้นำไปปรับใช้กับรูปแบบความรับผิดชอบทางสังคมในอดีตที่ผ่านมารวมทั้งหลักเกณฑ์ทางจริยธรรมเหมือนเช่นที่มีอยู่ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประเทศไทย การวิจัยนี้เป็นการศึกษาหาสิ่งที่ดีที่สุดโปรแกรมป้องกันและควบคุมความเสี่ยงและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ใช้เป็นกรณีศึกษาของตำบลในภาคเหนือของประเทศไทยโดยมีกระบวนการ 7 ขั้นตอนนำไปสู่การตัดสินใจในระดับท้องถิ่นและเหล่านักวางแผนโดยการสร้างแผนระยะ 5 ปี เพื่อการป้องกันสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้การวิเคราะห์ราคาข้าวแผนงานการวัดและตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการบูรณาการไปสู่กระบวนการ 7 ขั้นตอน

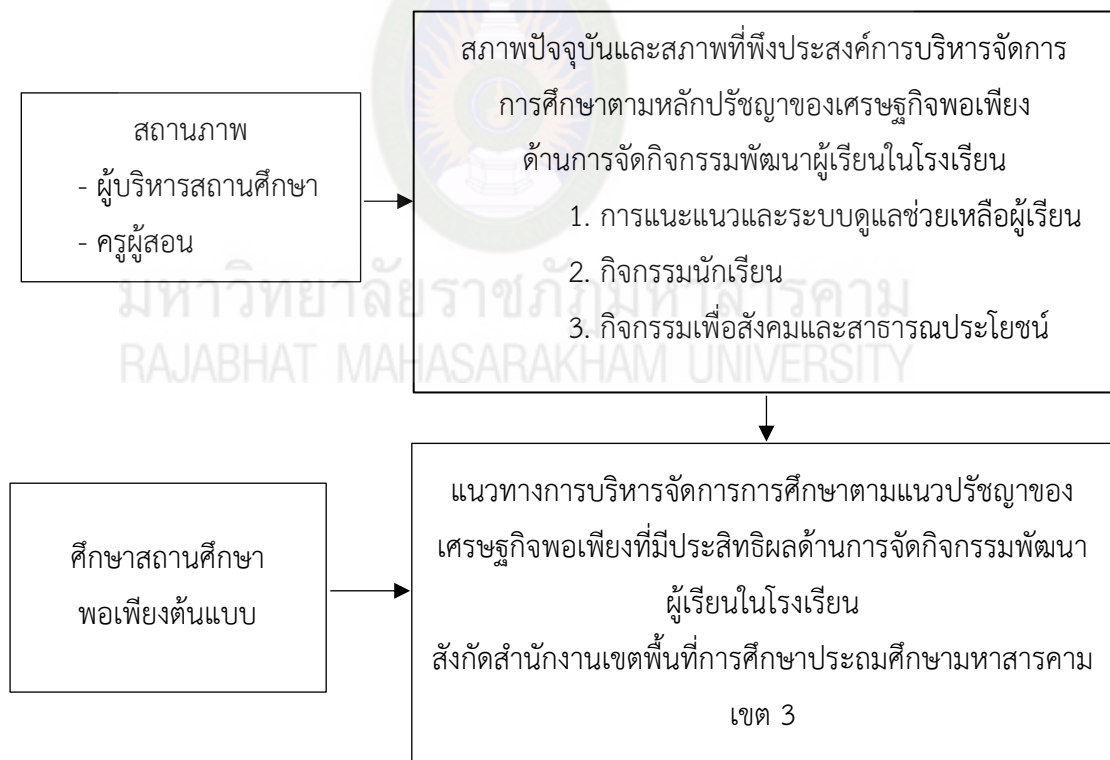
Diosdodo (2011, pp. 157-169) ศึกษาการพัฒนาครูโดยใช้หลักสูตรการพัฒนาครูมืออาชีพการพัฒนาครูในประเทศฟิลิปปินส์ที่มีประสิทธิภาพการวิจัยนี้ศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการใช้หลักสูตรการพัฒนาครูมืออาชีพในประเทศฟิลิปปินส์โดยใช้การสำรวจและใช้แบบสอบถามปลายปิดในการศึกษาครูมืออาชีพในฟิลิปปินส์ที่สอนระดับประถมศึกษา พบว่าการใช้หลักสูตรพัฒนาครูมืออาชีพโดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการในการยกระดับความรู้ ในเนื้อหาของการพัฒนาครูมืออาชีพได้ผลดีว่าการจัดสัมมนาแบบดั้งเดิมและพบว่าครูมีประสบการณ์ในการสอนครูมีการปรับปรุงตัวเองและมีความมุ่งมั่นการสอนมากขึ้น หลังจากได้รับการพัฒนาตามหลักสูตร

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้มุ่งเน้นการอยู่อย่างมีความสุขมีความพอประมาทมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิตภายใต้ความรู้ความสามารถของตนเอง มีความรัก ความสามัคคีสามัคคีสันติ และเข้มแข็งซึ่งหลักในการพัฒนาที่สำคัญคือทำให้เกิดองค์ความรู้ รอบคอบ รู้ทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งนี้การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ นั้น ผู้นำไปปฏิบัติต้องมีความรู้มีความเป็นธรรม โปร่งใสในการบริหารจัดการรวมถึงต้องมีความรับผิดชอบต่อสัตย์สุจริตประหยัคต่อคอมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหาร

สถานศึกษาให้มีประสิทธิผลโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสามารถบริหารให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ซึ่งได้แก่ 1) การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) กิจกรรมนักเรียน และ 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เพื่อการพัฒนาที่มีคุณภาพและยั่งยืนต่อไป

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบภารกิจการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555, น. 1-36) มาเป็นกรอบแนวคิดวิจัย โดยกำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 2.1 แสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ประกอบด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวนทั้งสิ้น 1,032 คน จาก 145 โรงเรียน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 117 คน ครูผู้สอน จำนวน 915 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 293 คน จาก 114 โรงเรียน กำหนดข้อมูลขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and

Morgan, 1970, 607-610, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 43) แล้วเลือกหน่วยตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ดังนี้

1.2.1 แบ่งโรงเรียนเป็นชั้นตามขนาด แบ่งได้ 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 68 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 44 โรงเรียนและโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2 โรงเรียน

1.2.2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบไม่ตามสัดส่วน (Sampling Proportion) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 43) เนื่องจากทราบจำนวนของประชากรว่ามีความแตกต่างกัน ได้กลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาขนาดเล็ก ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 68 คน ครูผู้สอน จำนวน 68 คน โรงเรียนขนาดกลาง ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 44 คน ครูผู้สอน จำนวน 88 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ครูผู้สอน จำนวน 20 คน ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	ประชากร			โรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง		
		ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม		ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม
ขนาดเล็ก	99	68	350	418	68	68	68	136
ขนาดกลาง	44	44	445	489	44	44	88	132
ขนาดใหญ่	2	5	120	125	2	5	20	25
รวม	145	117	915	1,032	114	117	176	293

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

2.1.1 แบบสอบถาม

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นแบบสอบถามปลายปิด ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับเพื่อวัดตัวแปรที่ศึกษาแบ่งระดับการดำเนินการออกเป็นมากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) น้อยที่สุด (1) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามในตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้แก่ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการ การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิภาพด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

แบบสอบถาม ในตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามระดับสภาพการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน จำแนก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน 2) กิจกรรมนักเรียน 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ผู้วิจัยกำหนดคะแนนในการตอบแบบสอบถามออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการ การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการ การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการ การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการ การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการ การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับตัวแปรที่จะวัดซึ่งในงานวิจัยนี้กำหนด ตัวแปร คือ สภาพการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน จำแนก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การแนะแนวและระบบดูแล ช่วยเหลือผู้เรียน 2) กิจกรรมนักเรียน 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

3.2 ยกร่างแบบสอบถาม

3.3 ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยอาศัย ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยอิงการหาค่าความสอดคล้องของข้อความกับนิยามศัพท์ (Index of

Congruence) ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงโดยหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

3.3.1 นายสุทัศน์ แก้วคำ วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

3.3.2 นายวุฒินันท์ พรนิคม วุฒิทางการศึกษา ศีษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

3.3.3 นายธิติวัดนา พิไลวงศ์ วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุกดาหาร เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

3.3.4 นายศรายุช เขาว์ชาญ วุฒิการศึกษา ศีษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองแดงสมมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เชี่ยวชาญด้านสถิติการวิจัย

3.3.5 นายสุทัศน์ วงศ์กระบกถาวร วุฒิการศึกษา ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระยา อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เชี่ยวชาญด้านภาษาเพื่อนำกลับมาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

3.4 หาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: *IOC*) โดยใช้สูตร (ไพศาล วรคำ, 2558, น. 269)

$$IOC = \frac{\sum R}{N} \quad (3-1)$$

เมื่อ *IOC* หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Congruency)

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยที่

ค่า +1 หมายความว่าข้อความสามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

ค่า 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้

ค่า -1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

N หมายถึง จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิโดยเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ส่วนข้อใดมีค่าน้อยกว่า 0.5 ผู้วิจัยจะนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผลการคัดเลือกได้ข้อความที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

3.5 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บข้อมูลจริง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก ซึ่งสภาพปัจจุบันอยู่ระหว่าง 0.259-0.888 และ สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.321-0.820 หลังจากนั้นนำกลับมาเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ ด้วยวิธีการของครอนบาช (Cronbach's α - Coefficient) (Cronbach, 1970, p. 161) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน คือ .893 และสภาพที่พึงประสงค์ คือ .844

3.6 นำร่างแบบสอบถามที่ได้เสนอคณะกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง

3.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวม ดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

4.2 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ความร่วมมือพร้อมกับแบบสอบถามไปมอบให้กับผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 และกลุ่มตัวอย่าง

4.3 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยการส่งไปรษณีย์พร้อมแนบซองเปล่าติดแสตมป์ จำหน่ายของถึงผู้วิจัยเพื่อส่งแบบสอบถามกลับ โดยโรงเรียนที่ไม่ได้ทำการตอบกลับผู้วิจัยติดตามเก็บแบบสอบถามด้วยตัวเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

5.1 นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนแล้ว นำมาลงรหัสเลข (Code) ตามเกณฑ์ของเครื่องมือแต่ละส่วน

5.2 นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วมาบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อประมวลผลข้อมูลที่ได้จัดเก็บและคำนวณหาค่าทางสถิติแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำเสนอผลในรูปแบบตารางประกอบความเรียงและนำผลการศึกษาที่วิเคราะห์ได้มาสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและเขียนข้อเสนอแนะ

5.3 ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์หาความถี่ (Frequencies) และร้อยละ (Percentage) ของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

5.3.1 ความถี่ (Frequency)

5.3.2 ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 122)

$$P = \frac{f}{n} \times 100 \quad (3-2)$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นค่าร้อยละ

n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

5.4 ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังนี้

5.4.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 124)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N} \quad (3-3)$$

เมื่อ \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่าง

5.4.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 126)

$$S.D. = \sqrt{N \frac{\sum x^2 (\sum x)^2}{N(N-1)}} \quad (3-4)$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนในกลุ่ม

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลัง

N แทน จำนวนผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่าง

การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยใช้เกณฑ์ ดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121)

4.51–5.00 หมายถึง มีระดับสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด

3.51–4.50 หมายถึง มีระดับสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก

2.51–3.50 หมายถึง มีระดับสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง

1.51–2.50 หมายถึง มีระดับสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อย

1.00–1.50 หมายถึง มีระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อยที่สุด

5.4.3 วิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการจำเป็นใช้สูตร Modified Priority Needs Index = ($PNI_{Modified}$) ซึ่งเป็นดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่ใช้หลักการประเมินความแตกต่างและสูตรการคำนวณมาจากค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ โดยการหาค่าผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ (I) กับค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน (D) แล้วหารด้วยค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน (D) โดยใช้สูตรในการคำนวณ

$$PNI_{Modified} = (I - D) / D \quad (3-5)$$

เมื่อ $PNI_{Modified}$ หมายถึง ดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I = Importance หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์

D = Degree of Success หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

คณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผู้อำนวยการโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงและครูแกนนำการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 8 คน จากจำนวน 3 โรงเรียนที่เป็นต้นแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1.1 โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ประกอบด้วย

1.1.1 นายประสิทธิ์ สีแซ่ไตร ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.1.2 นางฤดีพิมล ข้าของ วุฒิกการศึกษา ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้รับผิดชอบโครงการการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.2 โรงเรียนบ้านวังโพน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ประกอบด้วย

1.2.1 นายไพฑูรย์ ชาปัด ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังโพน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.2.2 นางอำพร สำคำ ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนบ้านวังโพน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.2.3 นายสรายุทธ เถาว์วันดี ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ ครูผู้รับผิดชอบโครงการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านวังโพน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.3 โรงเรียนบ้านวังยาววิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ประกอบด้วย

1.3.1 นายนิคม ไวบรรเทา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังยาววิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.3.2 นางสุภาวดี ศรีประวงค์ วุฒ ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ

1.3.3 นางพรรณณี ภูโส ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ ครูผู้รับผิดชอบโครงการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านวังยาววิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

2.2 สมุดจดบันทึกพร้อมอุปกรณ์เครื่องเขียน

2.3 เครื่องบันทึกเสียงและกล้องบันทึกภาพ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 สังเคราะห์ข้อมูลการบริหารสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จากแบบสอบถามระยะที่ 1

3.2 สังเคราะห์แนวทางการพัฒนาจากข้อมูลการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จากแบบสอบถามระยะที่ 1

3.3 กำหนดกรอบประเด็นที่จะสัมภาษณ์ โดยไม่เรียงลำดับก่อนหลังคำถามมีลักษณะปลายเปิด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล และศึกษาจากโรงเรียนที่เป็นต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 3 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลัก Content Analysis แล้วสรุป

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดการศึกษาพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน จากผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญอย่างเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนไม่น้อยกว่า 5 ปีการศึกษา จำนวน 5 คน ได้แก่

1.1 นายชัยยศ หล้าโฉม วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกุดจอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.2 นายพิศิษฐ์ แสงสุพิน วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านชุมชนบ้านกุดปลาตุก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.3 นางเพชรรัตน์ สีหาทัฬห วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
จัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองผักแว่น
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.4 นายพงษ์พันธ์ ฤทธิจันทร์ วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย นอร์ทกรุงเทพ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองกง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1.5 นายสุชี ชมภูเพชร วุฒิการศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา วิทยาลัยครูมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลชื่นชม สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการ
การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 ผู้วิจัยจัดทำร่างเป็นแบบประเมินแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน

3.2 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.3 ปรับปรุงและจัดทำแบบประเมินแนวทางการบริหารฉบับสมบูรณ์แล้วจึงนำไป
เก็บรวบรวมข้อมูลประเมินแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยติดต่อขอหนังสือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนจากคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

4.2 ผู้วิจัยติดต่อนัดหมายผู้ทรงคุณวุฒิแล้วจัดส่งหนังสือดังกล่าวพร้อมแนวทาง
การบริหารฉบับร่างไปยังผู้ทรงคุณวุฒิทางระบบออนไลน์และรับคืนได้ข้อสรุปสร้างเป็นทางการบริหาร
จัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 123-124)

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยเลือกใช้แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน ที่มีคะแนนมากกว่า 3.51 ขึ้นไป โดยมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากขึ้นไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
$S.D.$	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$PNI_{Modified}$	แทน	ดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

4.2 ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1. วิเคราะห์ค่าความถี่และร้อยละของสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ และขนาดของสถานศึกษา
2. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการ การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3

1. วิเคราะห์ค่าความถี่และร้อยละของสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม สถานภาพ และขนาดของสถานศึกษา ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. สถานภาพ		
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	117	39.93
1.2 ครูผู้สอน	176	60.07
รวม	293	100.00
2. ขนาดของโรงเรียน		
2.1 ขนาดเล็ก	136	46.42
2.2 ขนาดกลาง	132	45.05
2.3 ขนาดใหญ่	25	8.53
รวม	293	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพเป็นครูผู้สอน จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 60.07 และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 39.93 ขนาดของ โรงเรียนปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 46.42 รองลงมาปฏิบัติงาน

ในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 45.05 และปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.53

2. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

สภาพการบริหารจัดการ การศึกษาตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{Modified}$	ลำดับ ที่
	\bar{X}	$S.D.$	แปล ผล	\bar{X}	$S.D.$	แปล ผล		
1. การแนะแนวและ ระบบดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียน	4.34	0.28	มาก	4.85	0.27	มากที่สุด	0.117	1
2. กิจกรรมนักเรียน	4.50	0.30	มาก	4.82	0.31	มากที่สุด	0.071	2
3. กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	4.50	0.29	มาก	4.82	0.34	มากที่สุด	0.071	3
รวม	4.45	0.19	มาก	4.83	0.28	มากที่สุด	0.085	-

จากตารางที่ 4.2 พบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาคือ กิจกรรมนักเรียน ($\bar{X} = 4.50$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ($\bar{X} = 4.34$) สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหาร

จัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.41$) และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุดคือ การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ($\bar{X} = 4.85$) รองลงมาคือ กิจกรรมนักเรียน ($\bar{X} = 4.82$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ($\bar{X} = 4.82$) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 โดยภาพรวมคือ 0.085 ($PNI_{Modified} = 0.085$) ด้านที่มีลำดับความต้องการ จำเป็นสูงสุดคือ การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ($PNI_{Modified} = 0.117$) รองลงมาคือ กิจกรรมนักเรียน ($PNI_{Modified} = 0.071$) และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือกิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ($PNI_{Modified} = 0.071$)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และ ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียน จำแนกเป็นรายชื่อ

การแนะแนวและระบบ ดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI <i>Modified</i>	ลำดับ ที่
	\bar{X}	<i>S.D.</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>S.D.</i>	แปลผล		
1. มีแผนงานโครงการ แนะแนว เพื่อ สนับสนุนการดำเนิน ชีวิตที่สอดคล้องกับ หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	4.57	0.50	มากที่สุด	4.79	0.41	มากที่สุด	0.048	5
2. จัดกิจกรรมแนะแนวให้ ผู้เรียนได้รู้จักการ วางแผนชีวิตของตนเอง ได้อย่างสอดคล้องกับ หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	4.20	0.53	มาก	4.87	0.34	มากที่สุด	0.160	2

(ต่อ)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

การแนะแนวและระบบ ดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
3. มีระบบดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียนให้สามารถ แก้ปัญหาและพัฒนา ตนเองได้อย่าง สอดคล้องกับหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	4.42	0.53	มาก	4.90	0.29	มากที่สุด	0.109	3
4. มีการติดตามผลการจัด กิจกรรมแนะแนวและ ระบบดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียนตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	4.02	0.60	มาก	4.83	0.37	มากที่สุด	0.201	1
5. มีการนำผลการติดตาม มาใช้พัฒนาการจัด กิจกรรมแนะแนวและ ระบบดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียนตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	4.47	0.50	มาก	4.88	0.33	มากที่สุด	0.092	4
รวม	4.34	0.28	มาก	4.85	0.27	มากที่สุด	0.117	-

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) และจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย จำนวน 3 ลำดับคือมีแผนงานโครงการแนะแนวเพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมาเป็นการนำผลการติดตามมาใช้พัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.47$) และมีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.42$) ตามลำดับส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$) และจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย จำนวน 3 ลำดับคือ มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถ แก้ปัญหาและพัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.90$) รองลงมาเป็นการนำผลการติดตามมาใช้พัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.88$) และจัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.87$) ตามลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน โดยภาพรวมคือ 0.117 ($PNI_{Modified} = 0.117$) ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ มีการติดตามผล การจัดกิจกรรมแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($PNI_{Modified} = 0.201$) รองลงมา คือ จัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($PNI_{Modified} = 0.160$) และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ($PNI_{Modified} = 0.238$)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านกิจกรรมนักเรียน จำแนกเป็นรายชื่อ

การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{Modified}$	ลำดับที่
	\bar{X}	<i>S.D.</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>S.D.</i>	แปลผล		
1. มีแผนงานโครงการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนเพื่อให้ผู้เรียน	4.59	0.49	มากที่สุด	4.79	0.41	มากที่สุด	0.044	6

(ต่อ)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

การแนะแนวและระบบ ดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
มีคุณลักษณะอยู่อย่าง พอเพียง								
2. จัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารียุวกาชาด สอดคล้องกับหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	4.65	0.48	มากที่สุด	4.87	0.34	มากที่สุด	0.047	5
3. ส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง ชุมนุมชมรมตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	4.50	0.50	มาก	4.80	0.40	มากที่สุด	0.067	4
4. มีการประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมหลักคำสอน ทางศาสนาในการจัด กิจกรรมนักเรียนตาม หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	4.31	0.53	มาก	4.82	0.39	มากที่สุด	0.118	1
5. มีการติดตามผลการจัด กิจกรรมนักเรียนตาม หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	4.46	0.56	มาก	4.79	0.41	มากที่สุด	0.074	3
6. มีการนำผลการติดตาม มาปรับปรุงพัฒนา กิจกรรมนักเรียนตาม หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	4.49	0.56	มาก	4.87	0.34	มากที่สุด	0.085	2
รวม	4.50	0.30	มาก	4.82	0.31	มากที่สุด	0.071	-

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านกิจกรรมนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) และจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย จำนวน 3 ลำดับคือจัดกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.65$) รองลงมามีแผนงานโครงการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ($\bar{X} = 4.59$) และส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุมชมรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.50$) ตามลำดับส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านกิจกรรมนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$) และจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย จำนวน 3 ลำดับ คือ จัดกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาดหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีการนำผลการติดตามมาปรับปรุงพัฒนากิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.87$) รองลงมาวิธีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรมหลักคำสอนทางศาสนาในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.82$) และมีแผนงานโครงการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ($\bar{X} = 4.79$) ตามลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยภาพรวมคือ 0.071 ($PNI_{Modified} = 0.071$) ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือมีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรมหลักคำสอนทางศาสนาในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($PNI_{Modified} = 0.118$) รองลงมา คือ มีการนำผลการติดตามมาปรับปรุงพัฒนา กิจกรรมนักเรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($PNI_{Modified} = 0.085$) และมีการติดตามผลการจัดกิจกรรมนักเรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($PNI_{Modified} = 0.074$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และ
ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะ
ประโยชน์ จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านกิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณะประโยชน์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียน เกิดจิตอาสาและมี ส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อสังคมและ สาธารณะประโยชน์ ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	4.69	0.46	มากที่สุด	4.86	0.35	มากที่สุด	0.036	4
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การแก้ปัญหาพัฒนา สถานศึกษาชุมชน ด้านเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	4.44	0.56	มาก	4.83	0.38	มากที่สุด	0.088	2
3. มีการติดตามผล การดำเนินกิจกรรม เพื่อสังคมและ สาธารณะประโยชน์ ของผู้เรียนตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	4.33	0.63	มาก	4.78	0.41	มากที่สุด	0.104	1

(ต่อ)

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ด้านกิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
4. มีการนำผลการติดตาม มาปรับปรุงพัฒนา การดำเนินกิจกรรม เพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ของ ผู้เรียนตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	4.55	0.58	มากที่สุด	4.82	0.39	มากที่สุด	0.059	3
รวม	4.50	0.29	มาก	4.82	0.34	มากที่สุด	0.071	-

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) และจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย จำนวน 3 ลำดับ คือมีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.69$) รองลงมา มีการนำผลการติดตามมา ปรับปรุง/พัฒนา การดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.55$) และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ แก้ปัญหา/พัฒนาสถานศึกษา/ชุมชน ด้านเศรษฐกิจ/สังคม/สิ่งแวดล้อม/วัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.44$) ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) และจำแนกเป็นรายชื่อพบว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย จำนวน 3 ลำดับ คือมีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.86$) รองลงมาผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาพัฒนาสถานศึกษาชุมชนด้านเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

($\bar{X} = 4.83$) และมีการนำผลการติดตามมาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.82$) ตามลำดับ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยภาพรวมคือ 0.071 ($PNI_{Modified} = 0.071$) ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือมีการติดตามผลการดำเนินงานกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($PNI_{Modified} = 0.104$) รองลงมา คือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาพัฒนาสถานศึกษาชุมชนด้านเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($PNI_{Modified} = 0.088$) และมีการนำผลการติดตามมา ปรับปรุง/พัฒนา การดำเนินงานกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($PNI_{Modified} = 0.059$)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

จากที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย คณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้อำนวยการโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาניתน ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและครูแกนนำการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 8 คน จาก 3 โรงเรียนที่เป็นต้นแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยทำการสัมภาษณ์ในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน พบว่า

1.1 จัดโครงการส่งเสริมให้มีทักษะอาชีพตามความรู้ความสามารถความถนัดและความสนใจของผู้เรียนรู้จักประหยัด อดออมให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

1.2 โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้วางแผนอนาคตของตนเองและมีนโยบายในการบริหารจัดการ การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการแนะแนว

และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและเป็นระบบสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 จัดทำแนวปฏิบัติของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ท่วง 2 เงื่อนไข

1.4 ศึกษาข้อมูลผู้เรียนรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยครูที่ปรึกษาเยี่ยมบ้านสำรวจ สอบถาม และจัดระบบคัดกรองและรายงานข้อมูล

1.5 จัดอบรมนักเรียนโดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้และร่วมจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินชีวิต

1.6 ใช้นวัตกรรมจากฐานการเรียนรู้ 5 ชั้น เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความสนใจและสนใจ จัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อเป็นการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการสัมภาษณ์ปรากฏบางตอน ดังนี้

“...ศึกษาข้อมูลผู้เรียนรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยครูที่ปรึกษาเยี่ยมบ้านสำรวจ สอบถามและจัดระบบคัดกรองและรายงานข้อมูล...”

(โรงเรียนบ้านวังยาววิทยายน, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

“...ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการทางงบประมาณสำหรับการจัดสรรสำหรับการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้วางแผนอนาคตของตนเองที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เป็นรูปธรรมมากที่สุด...”

(โรงเรียนบ้านวังยาววิทยายน, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

“...จัดอบรมนักเรียนโดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้และร่วมจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินชีวิต...”

(โรงเรียนบ้านวังยาววิทยายน, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

“...ควรจัดโครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมอาชีพนักเรียนให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและความสนใจของนักเรียน...”

(โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

“...จัดกิจกรรมให้นักเรียนมีความสามารถปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน และรู้จักประหยัด อดออม มีพื้นฐานอาชีพสร้างรายได้ที่เหมาะสม...”

(โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

“...ดำเนินการให้ความรู้และให้คำแนะนำการส่งเสริมทักษะอาชีพให้ผู้เรียนรู้จัก การประหยัดการออม ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป...”

(โรงเรียนบ้านวังโพน, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

“...ใช้นวัตกรรมจากฐานการเรียนรู้ 5 ชั้น เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาศักยภาพ ของผู้เรียนตามความสนใจและสนใจจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อเป็น การส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง...”

(โรงเรียนบ้านวังโพน, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

“...โรงเรียนมีนโยบายในการบริหารจัดการ การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจน กำหนดในแผนปฏิบัติการประจำปี และมีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง พร้อมมีการรายงานผลการดำเนินงาน เมื่อสิ้นสุดโครงการ เพื่อปรับปรุงพัฒนาต่อไป...”

(โรงเรียนบ้านวังโพน, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

2. ด้านกิจกรรมนักเรียน

แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มี ประสิทธิภาพด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน พบว่า

2.1 การบูรณาการการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงกับกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่ม เวลาเรียนอย่างเป็นระบบ

2.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใกล้ชิดผู้เรียนให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ได้อย่างยั่งยืน

2.3 สถานศึกษาควรจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนอยู่อย่าง พอเพียง

2.4 นำนักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง

2.5 ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุมชมรมที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.6 จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดแสดงเผยแพร่ประกวดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ซึ่งกันและกัน

2.7 จัดทำคู่มือลูกเสือให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.8 จัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรม โดยมีฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.9 บูรณาการเนื้อหาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงไปในกิจกรรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ผลการสัมภาษณ์ปรากฏบางตอน ดังนี้

“...ส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนที่มีความสามารถตามความถนัดความสนใจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมชุมนุม...”

(โรงเรียนบ้านวังยาววิทยายน, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

“...สอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดให้นักเรียนเข้าใจถึงแนวปฏิบัติที่ถูกต้องและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้...”

(โรงเรียนบ้านวังยาววิทยายน, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

“...ควรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดกิจกรรมชุมนุมตามความถนัดและความสนใจนักเรียนที่หลากหลาย...”

(โรงเรียนบ้านวังยาววิทยายน, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

“...จัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีสื่อแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการวัดผลประเมินผล...”

(โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

“...ควรสร้างความตระหนักให้นักเรียนรู้จักความพอเพียงไม่หลงใหลในวัตถุนิยม บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงกับกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี...”

(โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

"... สถานศึกษาควรบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และทุกระดับชั้น มีการจัดทำสื่อ มีแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่หลากหลาย มีการวัดผลประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจ ปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การนำหลักคำสอนทางศาสนาที่เกี่ยวข้องไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ความประหยัด ความพอเพียง ความขยันหมั่นเพียร..."

(โรงเรียนบ้านวังโพน, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

"...ควรมีการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ครอบคลุมทุกระดับชั้นมีสื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้มีการวัดผลประเมินผลกับผู้เรียนว่ามีความรู้ความเข้าใจและมีแนวทางปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในด้านคำสอนทางศาสนา การเรียนรู้วัฒนธรรมสังคมที่ดีงาม..."

(โรงเรียนบ้านวังโพน, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

"...ใช้แนวทางการเรียนการสอนครอบคลุมระบบประกันคุณภาพภายในและการนวัตกรรมจากฐานการเรียนรู้ 5 ชั้น เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัดและสนใจ..."

(โรงเรียนบ้านวังโพน, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3. ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน พบว่า

3.1 จัดสรรงบประมาณสำหรับการส่งเสริมการจัดกิจกรรม/โครงการที่เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครูนักเรียนผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้ผลของกิจกรรมมีความยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 จัดให้มีการเรียนรู้ตามฐานการเรียนรู้ที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และการพัฒนาคนสู่ชุมชน

3.3 จัดกิจกรรมให้นักเรียนรักถิ่นฐานและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและมีจิตสาธารณะ

3.4 ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้มีผู้เข้าร่วมจากชุมชนในการจัดกิจกรรม การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมให้เกิดความสอดคล้องกับหลักความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.5 จัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและการมีจิตสาธารณะใช้หลักการมีส่วนร่วม

ผลการสัมภาษณ์ปรากฏบางตอน ดังนี้

“...จัดให้มีการเรียนรู้ตามฐานการเรียนรู้ที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และการพัฒนาคนสู่ชุมชน...”

(โรงเรียนบ้านวังยาววิทยายน, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

“...บริหารทุกโรงเรียนควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมโครงการที่เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้ผลของกิจกรรมมีความยั่งยืนตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง...”

(โรงเรียนบ้านวังยาววิทยายน, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

“...จัดกิจกรรมให้นักเรียนรักถิ่นฐานและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและมี จิตสาธารณะ...”

(โรงเรียนบ้านวังยาววิทยายน, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

“...ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ผู้เข้าร่วมจากชุมชนในการจัดกิจกรรมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมให้เกิดความสอดคล้องกับหลักความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง...”

(โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

“...สนับสนุนให้บุคลากรและผู้มีส่วนร่วมเข้าร่วมประเมินผลการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมที่สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด...”

(โรงเรียนบ้านวังโพน, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

“...จัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและการมีจิตสาธารณะใช้หลักการมีส่วนร่วม...”

(โรงเรียนบ้านวังโพน, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2565)

ตารางที่ 4.6 แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มี
ประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน	แนวทางการบริหารจัดการการศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
1. ด้านการแนะแนวและ ระบบดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดโครงการส่งเสริมให้มีทักษะอาชีพตามความรู้ความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน รู้จักประหยัด อดออม ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป 2. โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้วางแผนอนาคตของตนเองและมีนโยบายในการบริหารจัดการ การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการแนะแนวและระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและเป็นระบบสอดคล้องกับ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3. จัดทำแนวปฏิบัติของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยให้ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข 4. ศึกษาข้อมูลผู้เรียน รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูที่ปรึกษา เยี่ยมบ้าน สัมภาษณ์ และจัดระบบคัดกรองและรายงานข้อมูล 5. จัดอบรมนักเรียนโดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือวิทยากรท้องถิ่นมา ให้ความรู้และร่วมจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับ การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินชีวิต 6. ใช้นวัตกรรมจากฐานการเรียนรู้ 5 ชั้น เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อ พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัดและสนใจ จัดทำ ข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อเป็น การส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ด้านกิจกรรมนักเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การบูรณาการการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงกับกิจกรรมลดเวลา เรียนเพิ่มเวลารู้อย่างเป็นระบบ 2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใกล้ตัวผู้เรียนให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตจริงได้อย่างยั่งยืน

(ต่อ)

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
	<ol style="list-style-type: none"> 3. สถานศึกษาควรจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนอยู่อย่างพอเพียง 4. นำนักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5. ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุมชมรมที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6. จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดแสดงเผยแพร่ประกวดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ซึ่งกันและกัน 7. จัดทำคู่มือลูกเสือให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8. จัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรม โดยมีฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 9. บูรณาการเนื้อหาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงไปในการกิจกรรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
3. ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดสรรงบประมาณสำหรับการส่งเสริมการจัดกิจกรรมโครงการที่เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครูนักเรียนผู้ปกครอง ชุมชนเพื่อให้ผลของกิจกรรมมีความยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. จัดให้มีการเรียนรู้ตามฐานการเรียนรู้ที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และการพัฒนาคนสู่ชุมชน 3. จัดกิจกรรมให้นักเรียนรักถิ่นฐานและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและมีจิตสาธารณะ 4. ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ผู้เข้าร่วมจากชุมชนในการจัดกิจกรรมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมให้เกิดความสอดคล้องกับหลักความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5. จัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและการมีจิตสาธารณะใช้หลักการมีส่วนร่วม

ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน โดยรวมละรายด้าน

การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	<i>S.D.</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>S.D.</i>	แปลผล
1. ด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	4.80	0.33	มากที่สุด	3.97	0.75	มาก
2. ด้านกิจกรรมนักเรียน	4.84	0.31	มากที่สุด	4.09	0.79	มาก
3. ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	4.88	0.20	มากที่สุด	3.96	0.78	มาก
รวม	4.84	0.29	มากที่สุด	4.02	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.7 ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน พบว่า 1) ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, *S.D.* = 0.29) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน คือ ด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ($\bar{X} = 4.80$, *S.D.* = 0.33) ด้านกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X} = 4.84$, *S.D.* = 0.31) และด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ($\bar{X} = 4.88$, *S.D.* = 0.20) 2) ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, *S.D.* = 0.77) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ($\bar{X} = 3.97$, *S.D.* = 0.75) ด้านกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X} = 4.09$, *S.D.* = 0.79) และด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ($\bar{X} = 3.96$, *S.D.* = 0.78)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแนวทางการบริหารจัดการการศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในโรงเรียน ด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

ด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	<i>S.D.</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>S.D.</i>	แปลผล
1. จัดโครงการส่งเสริมให้มีทักษะอาชีพตามความรู้ความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน รู้จักประหยัด อดออม ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป	5.00	0.00	มากที่สุด	3.60	0.55	มาก
2. โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้วางแผนอนาคตของตนเองและมีนโยบายในการบริหารจัดการ การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจน และเป็นระบบสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.80	0.45	มากที่สุด	4.40	0.89	มาก
3. จัดทำแนวปฏิบัติของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข	4.60	0.55	มากที่สุด	4.20	0.84	มาก
4. ศึกษาข้อมูลผู้เรียน รู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล โดยครูที่ปรึกษา เยี่ยมบ้าน สัมภาษณ์ และจัดระบบคัดกรองและรายงานข้อมูล	4.80	0.45	มากที่สุด	3.60	0.55	มาก

(ต่อ)

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	<i>S.D.</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>S.D.</i>	แปลผล
5. จัดอบรมนักเรียนโดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้และร่วมจัดกิจกรรมเพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ดำเนินชีวิต	5.00	0.00	มากที่สุด	3.80	0.84	มาก
6. ใช้นวัตกรรมจากฐานการเรียนรู้ 5 ชั้น เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนา ศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด และสนใจ จัดทำข้อมูลสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	4.60	0.55	มากที่สุด	4.20	0.84	มาก
รวม	4.80	0.33	มากที่สุด	3.97	0.75	มาก

จากตารางที่ 4.8 ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน ด้านการแนะแนวและ ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนพบว่า 1) ความเหมาะสม ของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผล ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน ด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ข้อ คือ จัดโครงการส่งเสริมให้มีทักษะอาชีพ ตามความรู้ความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน รู้จักประหยัด อดออม ให้เหมาะสมกับ สภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ($\bar{X} = 5.00$, $S.D. = 0.00$) โรงเรียนควรจัดสรร งบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้วางแผนอนาคตของตนเองและมีนโยบายในการบริหาร จัดการการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่าง ชัดเจนและเป็นระบบสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.80$, $S.D. = 0.45$)

จัดทำแนวปฏิบัติของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ($\bar{X} = 4.60$, $S.D. = 0.55$) ศึกษาข้อมูลผู้เรียน รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูที่ปรึกษา เยี่ยมบ้าน สํารวจ สอบถาม และจัดระบบคัดกรองและรายงานข้อมูล ($\bar{X} = 4.80$, $S.D. = 0.45$) จัดอบรมนักเรียนโดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้และร่วมจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินชีวิต ($\bar{X} = 5.00$, $S.D. = 0.00$) ใช้นวัตกรรมจากฐานการเรียนรู้ 5 ชั้น เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความสถนัและสนใจจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.60$, $S.D. = 0.55$) 2) ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน ด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ข้อ คือจัดโครงการส่งเสริมให้มีทักษะอาชีพตามความรู้ความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนรู้จักประหยัด อดออมให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ($\bar{X} = 3.60$, $S.D. = 0.55$) โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้วางแผนอนาคตของตนเองและมีนโยบายในการบริหารจัดการการพัฒนาผู้เรียนด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและเป็นระบบสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.40$, $S.D. = 0.89$) จัดทำแนวปฏิบัติของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ($\bar{X} = 4.20$, $S.D. = 0.84$) ศึกษาข้อมูลผู้เรียนรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยครูที่ปรึกษาเยี่ยมบ้าน สํารวจ สอบถามและจัดระบบคัดกรองและรายงานข้อมูล ($\bar{X} = 3.6$, $S.D. = 0.55$) จัดอบรมนักเรียนโดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้และร่วมจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินชีวิต ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.84$) ใช้นวัตกรรมจากฐานการเรียนรู้ 5 ชั้นเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความสถนัและสนใจจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อเป็นการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.20$, $S.D. = 0.84$)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแนวทางการบริหารจัดการการศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในโรงเรียน ด้านกิจกรรมนักเรียน

ด้านกิจกรรมนักเรียน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การบูรณาการการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงกับกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างเป็นระบบ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.40	0.89	มาก
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใกล้ตัวผู้เรียนให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างยั่งยืน	4.60	0.55	มากที่สุด	3.80	0.84	มาก
3. สถานศึกษาควรจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนอยู่อย่างพอเพียง	5.00	0.00	มากที่สุด	3.60	0.55	มาก
4. นำนักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มาก
5. ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุม ชมรม ที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.80	0.45	มากที่สุด	4.20	0.84	มาก
6. จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดแสดงเผยแพร่ประกวดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานที่เกิดจากการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ซึ่งกันและกัน	5.00	0.00	มากที่สุด	3.60	0.89	มาก
7. จัดทำคู่มือลูกเสือให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.80	0.45	มากที่สุด	4.20	0.84	มาก
8. จัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรม โดยมีการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.80	0.45	มากที่สุด	4.20	0.84	มาก

(ต่อ)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ด้านกิจกรรมนักเรียน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	<i>S.D.</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>S.D.</i>	แปลผล
9. บุรณาการเนื้อหาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงไปในกิจกรรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.20	0.84	มาก
รวม	4.84	0.31	มากที่สุด	4.09	0.79	มาก

จากตารางที่ 4.9 ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน ด้านกิจกรรมนักเรียนพบว่า 1) ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน ด้านกิจกรรมนักเรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 9 ข้อ คือ จัดการบูรณาการการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงกับกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.80$, *S.D.* = 0.45) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใกล้ชิดผู้เรียนให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างยั่งยืน ($\bar{X} = 4.60$, *S.D.* = 0.55) สถานศึกษาควรจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนอยู่อย่างพอเพียง ($\bar{X} = 5.00$, *S.D.* = 0.00) นำนักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.80$, *S.D.* = 0.45) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรม/ชมรมที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.80$, *S.D.* = 0.45) จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดแสดงเผยแพร่ประกวด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 5.00$, *S.D.* = 0.00) จัดทำคู่มือลูกเสือให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.80$, *S.D.* = 0.45) จัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรม โดยมีฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.80$, *S.D.* = 0.45) บุรณาการเนื้อหาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงไปในกิจกรรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ($\bar{X} = 5.00$, *S.D.* = 0.00) 2) ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนด้านกิจกรรมนักเรียนโดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 8 ข้อ คือจัดการบูรณาการการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงกับกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.40$, *S.D.* = 0.89) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใกล้ชิดผู้เรียนให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างยั่งยืน ($\bar{X} = 3.80$, *S.D.* = 0.84) สถานศึกษาควรจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนอยู่อย่างพอเพียง ($\bar{X} = 3.60$, *S.D.* = 0.55) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรม/ชมรม ที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.20$, *S.D.* = 0.84)

จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดแสดงเผยแพร่ประกวด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 3.60$, $S.D. = 0.89$) จัดทำคู่มือลูกเสือให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.20$, $S.D. = 0.84$) จัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรม โดยมีฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.20$, $S.D. = 0.84$) บูรณาการเนื้อหาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงในกิจกรรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.20$, $S.D. = 0.84$) ส่วนข้อมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ นำนักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.60$, $S.D. = 0.55$)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินแนวทางการบริหารจัดการ

การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์

ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณะประโยชน์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	$S.D.$	แปลผล	\bar{X}	$S.D.$	แปลผล
1. จัดสรรงบประมาณสำหรับการส่งเสริมการจัดกิจกรรมโครงการที่เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครู นักเรียนผู้ปกครองชุมชนเพื่อให้ผลของกิจกรรมมีความยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	5.00	0.00	มากที่สุด	4.20	0.84	มาก
2. จัดให้มีการเรียนรู้ตามฐานการเรียนรู้ที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และการพัฒนาคนสู่ชุมชน	5.00	0.00	มากที่สุด	3.60	0.89	มาก
3. จัดกิจกรรมให้นักเรียนรักถิ่นฐานและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและมีจิตสาธารณะ	4.60	0.55	มากที่สุด	4.00	0.71	มาก
4. ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้มีผู้เข้าร่วมจากชุมชนในการจัด	4.80	0.45	มากที่สุด	3.60	0.55	มาก

(ต่อ)

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณะประโยชน์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	<i>S.D.</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>S.D.</i>	แปลผล
กิจกรรม การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมให้เกิดความสอดคล้อง กับหลักความรู้ด้านปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง						
5. จัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและการมีจิตสาธารณะใช้ หลักการมีส่วนร่วม	5.00	0.00	มากที่สุด	4.40	0.89	มาก
รวม	4.88	0.20	มากที่สุด	3.96	0.78	มาก

จากตารางที่ 4.10 ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ พบว่า 1) ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ คือจัดสรรงบประมาณสำหรับการส่งเสริมการจัดกิจกรรม/โครงการที่เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครูนักเรียนผู้ปกครองชุมชนเพื่อให้ผลของกิจกรรมมีความยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 5.00$, *S.D.* = 0.00) จัดให้มีการเรียนรู้ตามฐานการเรียนรู้ที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทักษะชีวิต ทักษะอาชีพและการพัฒนาคนสู่ชุมชน ($\bar{X} = 5.00$, *S.D.* = 0.00) จัดกิจกรรมให้นักเรียนรักถิ่นฐานและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและมีจิตสาธารณะ ($\bar{X} = 4.60$, *S.D.* = 0.55) ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้มีผู้เข้าร่วมจากชุมชนในการจัดกิจกรรมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรมให้เกิดความสอดคล้องกับหลักความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.80$, *S.D.* = 0.45) จัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและการมีจิตสาธารณะใช้หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 5.00$, *S.D.* = 0.00) 2) ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ คือ จัดสรรงบประมาณสำหรับการส่งเสริมการจัดกิจกรรมโครงการที่เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครูนักเรียนผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้ผลของกิจกรรมมีความยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.20$, *S.D.* = 0.84) จัดให้มีการเรียนรู้ตามฐาน

การเรียนรู้ที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทักษะชีวิต ทักษะอาชีพและการพัฒนาคนสู่ชุมชน ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.89) จัดกิจกรรมให้นักเรียนรักถิ่นฐานและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและมีจิตสาธารณะ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.71) ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ผู้เข้าร่วมจากชุมชนในการจัดกิจกรรมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรมให้เกิดความสอดคล้องกับหลักความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.55) จัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและการมีจิตสาธารณะใช้หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.89)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. สรุป
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

5.1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์กิจกรรมนักเรียนการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

5.1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนกิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

5.1.3 ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนกิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

5.1.4 วิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 คน จาก 3 โรงเรียนต้นแบบการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสังเคราะห์เนื้อหาและสรุปได้ดังนี้

5.1.4.1 แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

1) จัดโครงการส่งเสริมให้มีทักษะอาชีพมีความรู้ความสามารถความถนัดและความสนใจของผู้เรียนรู้จักประหยัดอดออมให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

2) โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมให้ผู้เรียนได้วางแผนอนาคตของตนเองและมีนโยบายบริหารจัดการอย่างเป็นระบบการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

3) จัดทำแนวทางปฏิบัติหรือคู่มือการดำเนินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

4) ศึกษาข้อมูลตามบริบทและสภาพแวดล้อมของผู้เรียนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูที่ปรึกษา เยี่ยมบ้าน สัมภาษณ์ สอบถาม และจัดระบบคัดกรองและรายงานข้อมูล

5) จัดอบรมนักเรียนโดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้และร่วมจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินชีวิต

6) ใช้นวัตกรรมจากฐานการเรียนรู้ 5 ชั้นเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัดและสนใจจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อเป็นการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.1.4.2 แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาด้านกิจกรรมนักเรียน

1) การบูรณาการการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงกับกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างเป็นระบบ

2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใกล้ตัวผู้เรียนให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างยั่งยืน

3) สถานศึกษาควรจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนอยู่อย่างพอเพียง

4) นำนักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5) ส่งเสริมให้จัดตั้งชุมนุมชมรมที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6) ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมกระบวนการคิดตัดสินใจทำงานร่วมกัน กล้าแสดงออกแสดงผลงานและเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติเป็นการบูรณาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ซึ่งกันและกัน

7) จัดทำคู่มือลูกเสือให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

8) จัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรมโดยมีฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

9) บูรณาการเนื้อหาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงไปในการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

5.1.4.3 แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

1) จัดสรรงบประมาณสำหรับการส่งเสริมการจัดกิจกรรม/โครงการที่เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครูนักเรียนผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้ผลของกิจกรรมมีความยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) จัดให้มีการเรียนรู้ตามฐานการเรียนรู้ที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และการพัฒนาคนสู่ชุมชน

3) ให้นักเรียนมีส่วนร่วมรักถิ่นฐานและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และมีจิตสาธารณะ

4) ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้มีผู้เข้าร่วมจากชุมชนในการจัดกิจกรรมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรมให้เกิดความสอดคล้องกับหลักความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5) จัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและการมีจิตสาธารณะใช้หลักการมีส่วนร่วม

5.1.4.4 ผลการศึกษาประเมินความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน และผลการศึกษาประเมินความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตาม

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย มาอภิปรายผล ดังนี้

5.2.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ทั้งนี้เนื่องจากทุกโรงเรียนได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางสำหรับการจัดการเรียนรู้โดยกระทรวงศึกษาธิการดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการศึกษา ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้ให้แนวทางสถานศึกษาได้ดำเนินการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนงาน โครงการและกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบและติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องพัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหารครูและนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีความพร้อมในการดำเนินการมีกรณีศึกษาภายในสถานศึกษากรณีติดตามจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ซึ่งได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) ได้วิเคราะห์วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดหลัก กลยุทธ์ กระบวนการ โครงการหลัก และได้กำหนดตัวชี้วัดให้เกิดความสอดคล้องกับเป้าประสงค์ ผลผลิตและตัวชี้วัดหลักที่ได้กำหนดไว้เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงกำหนดแนวทางการนำไปสู่การปฏิบัติโดยสร้างความตระหนักและให้ความสำคัญในการบริหารจัดการโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงานและการทำงานแบบมีส่วนร่วมที่เอื้อต่อการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดให้การส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และการพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบเชื่อมโยงความสำเร็จของการปฏิบัติงานกับสถานศึกษาการบริหารงานบุคคลอย่างชัดเจนบริหารจัดการโดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมและยึดหลักธรรมาภิบาล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3, 2561, น. 78) เพื่อ

พัฒนาคุณภาพการศึกษาและกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสถานศึกษา ปรับปรุงสภาพแวดล้อมบริบทของโรงเรียนตามวิถีชีวิตของชุมชนใกล้เคียงจัดบรรยากาศห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาให้เหมาะสมต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ปลูกฝัง ค่านิยมหลัก 12 ประการ การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนา การถือศีล 5 และส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้บริหารด้านภาวะผู้นำให้เกิดการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งเสริมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาโดยการเข้าร่วมการฝึกอบรมการสัมมนาทางวิชาการและการศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จทำให้สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไป บูรณาการสู่การเรียนการสอนและการบริหารจัดการสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อและ ประกอบอาชีพสอดคล้องกับงานวิจัยของคำตัน จันทะวงษา (2559, น. 87-104) ได้ศึกษาการบริหาร จัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เขต 2 พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่กิจกรรมนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับชนากานต์ กาทหลง (2560, น. 94-102) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่าตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านสอดคล้องกับพิชชาภา ท้าววัฒนากุล (2560, น. 48-54) ได้ ศึกษาการศึกษาสภาพการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า ด้านที่ 3 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยภาพ รวมอยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับ สุรพงศ์ มงคลสุคนธ์รัก (2560, น. 90-104) ได้ศึกษาแนวทาง พัฒนาการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า โดยรวมมี สภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีสภาพการบริหารจัดการอยู่ ในระดับมากทุกด้านสอดคล้องกับนพรัตน์ คำสุทธิ (2562, น. 69-77) ได้ศึกษาเรื่องการบริหาร สถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรกคือ 1) โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักได้เลือก อย่างหลากหลายตามความสามารถและความสนใจ 2) โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียน เข้าร่วมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน และ 3) โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียน

จัดทำโครงการตามกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายและสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือโรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมความมีระเบียบวินัยความสามัคคีและการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุขของคนในสังคม และสอดคล้องกับพัทธนันท์ เมตตา (2564, น. 107-122) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 3 พบว่าสภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก

5.2.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาให้สถานศึกษาสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาได้ครบทุกแห่งทั่วประเทศซึ่งมีการดำเนินการติดตามและประเมินผลทุกกระยะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) และโรงเรียนได้ดำเนินการโดยมีแผนงานโครงการและผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนการจัดกิจกรรมแนะแนว ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา ร่วมกันได้รับการสนับสนุนจากภูมิปัญญาในท้องถิ่นมีแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่หลากหลายมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชนิตา ทศนิยม (2562, น. 32-41) ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่า ความคาดหวังด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับ พัทธนันท์ เมตตา (2564, น. 107-122) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 3 พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก

5.2.3 แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 อภิปรายตามลำดับความต้องการจำเป็นได้ดังนี้

5.2.3.1 การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนมีแนวทางการบริหารจัดการ ดังนี้

สถานศึกษาจัดทำโครงการส่งเสริมให้มีทักษะอาชีพตามความรู้ความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนรู้จักประหยัด อดออมให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่

เปลี่ยนแปลงไป มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้วางแผนอนาคตของตนเองและมีนโยบายในการบริหารจัดการการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและเป็นระบบสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการจัดทำแนวปฏิบัติของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไขศึกษาข้อมูลผู้เรียนรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยครูที่ปรึกษาเยี่ยมบ้านสำรวจ สอบถามและจัดระบบคัดกรองและรายงานข้อมูลจัดอบรมนักเรียนโดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้และร่วมจัดกิจกรรมเพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินชีวิต มีการใช้นวัตกรรมจากฐานการเรียนรู้ 5 ชั้นเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัดและสนใจจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อเป็นการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการแนะแนวมุ่งให้นักเรียนมีสมรรถนะด้านการศึกษาอาชีพส่วนตัวและสังคมมีความสุขที่ดี มีทักษะชีวิตและทักษะที่สำคัญจำเป็นในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีขอบข่ายของการจัดกิจกรรมแนะแนวได้แก่การแนะแนวด้านศึกษาต่อการแนะแนวด้านอาชีพการแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, น. 5-10)

5.2.3.2 กิจกรรมนักเรียน มีแนวทางการบริหารจัดการดังนี้

มีการบูรณาการการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงกับกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ อย่างเป็นระบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใกล้ชิดผู้เรียนให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างยั่งยืนสถานศึกษาควรจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนอยู่อย่างพอเพียงนำนักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุมชมรมที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม กระบวนการคิด ตัดสินใจทำงานร่วมกันกล้าแสดงออกแสดงผลงานและเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติเป็นการบูรณาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ซึ่งกันและกัน จัดทำคู่มือลูกเสือให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรมโดยมีฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการเนื้อหาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงไปในกิจกรรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจโดยเน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรมการไม่เห็นแก่ตัวความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีความรับผิดชอบการทำงานร่วมกันการรู้จักแก้ปัญหาการตัดสินใจความมีเหตุผลการช่วยเหลือแบ่งปันและความเอื้ออาทรและสมานฉันท์โดยมีขอบข่ายประกอบด้วย

- 1) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหารสถานศึกษาให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบท

ของสถานศึกษาและครบตามหลักสูตรของแต่ละกิจกรรม 2) กิจกรรมชุมนุม ชมรมสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย และเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, น. 24-51)

5.2.3.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ มีแนวทางการบริหารจัดการ ดังนี้ จัดสรรงบประมาณสำหรับการส่งเสริมการกิจกรรมที่ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมมีการประสานงานระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์มีการทำกิจกรรมร่วมกันมีความสัมพันธ์กันระหว่างครูและนักเรียนรวมถึงผู้ปกครองนักเรียนและผู้นำชุมชนและทุกคนในชุมชนเกิดการเรียนรู้และการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการเรียนรู้ตามฐานการเรียนรู้ที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทักษะชีวิตทักษะอาชีพและการพัฒนาคนสู่ชุมชนจัดกิจกรรมให้นักเรียนรักถิ่นฐานและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและมีจิตสาธารณะส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ผู้เข้าร่วมจากชุมชนในการจัดกิจกรรมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรมให้เกิดความสอดคล้องกับหลักความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและจัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและการมีจิตสาธารณะใช้หลักการมีส่วนร่วม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อช่วยขัดเกลาจิตใจของผู้เรียนให้มีความเมตตา กรุณา มีความเสียสละ และมีจิตสาธารณะเพื่อช่วยสร้างสรรค์สังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยมีขอบข่ายเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมในลักษณะกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมอาสาพัฒนาหรือกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมโดยผู้เรียนดำเนินการด้วยตนเองในลักษณะอาสาสมัครเพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม และมีจิตสาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, น. 55)

ทีศนา แคมมณี (2558, น.5-15) กล่าวว่าในการจัดการเรียนการสอนให้มีลักษณะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ที่จำเป็นซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดและความเข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างแท้จริงสอดคล้องกับการศึกษาของชนากานต์ กาลหลง (2560, น. 94-102) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้ 1) มีการสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด ให้นักเรียนเข้าใจถึงแนวปฏิบัติที่ถูกต้องและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ 2) มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้โดยการถอดบทเรียนจากกิจกรรมการเรียนรู้ ครูประเมินผลและนำผลมาพัฒนา 3) เชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้และร่วมจัดการ

เรียนรู้ให้กับนักเรียน 4) จัดตั้งชุมชนและกิจกรรมที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้นักเรียนเกิดคุณธรรม สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรพงศ์ มงคลสุคนธ์รัก (2560, น. 90-104) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า แนวทางการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญ คือ 1) หน่วยงานต้นสังกัดต้องกำหนดให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพัฒนาให้ผ่านเกณฑ์การประเมิน 2) ครูต้องบูรณาการการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สามารถวัดความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวของผู้เรียนได้ 3) ควรบูรณาการการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงกับกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้อย่างเป็นระบบ 4) หน่วยงานต้นสังกัดต้องพัฒนาครูให้สามารถจัดทำหลักสูตรบูรณาการการจัดการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำไปใช้จริงได้ 5) กำหนดแผนงานนิเทศ ติดตามผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้ถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญของศึกษานิเทศก์ สอดคล้องกับการศึกษาของนพรัตน์ คำสุทธี (2562, น. 69-77) ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า มีการจัดกิจกรรมหลากหลายตามความต้องการของผู้เรียนโดยยึดหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่และความพอเพียงเคียงคู่คุณธรรม เช่น กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาดผู้บำเพ็ญประโยชน์กิจกรรมชุมนุมกิจกรรมงานอาชีพและกิจกรรมอบรมจริยธรรมวันศุกร์และสอดคล้องกับการศึกษาของ พัทธนันท์ เมตตา (2564, น. 107-122) ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบไปด้วย 9 แนวทาง ดังนี้ 1) สถานศึกษาประชุมวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา 2) สถานศึกษาทำแผนงานหรือโครงการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีทักษะอาชีพและปฏิบัติตนอยู่อย่างพอเพียง 3) ครูจัดกิจกรรมแนะแนวที่เน้นให้นักเรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่าง สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) สถานศึกษาจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6) สถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมชนหรือชมรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 7) จัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเกิดจิตอาสาและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาสถานศึกษา ชุมชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8) สถานศึกษาติดตามผลการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องนำผลการติดตาม

มาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมครั้งต่อไป 9) ครูสรุปและรายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษา ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันของทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 คะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการติดตามผลการจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินการอย่างต่อเนื่องบุคลากรทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรแก้ไขในการดำเนินงานต่อไป

5.3.1.1 จากผลการวิจัย พบว่าการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ การติดตามผลการจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาและวิธีการดำเนินงานดังกล่าวที่เหมาะสม ดังนี้

1) สถานศึกษาจัดทำโครงการที่เกี่ยวกับการแนะแนวทักษะอาชีพการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดทำโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความชัดเจนมีผู้รับผิดชอบโครงการมีการติดตามกำกับการทำงานอย่างต่อเนื่อง

2) สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมบูรณาการและสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

3) ควรมีการจัดทำแนวปฏิบัติของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรศึกษาการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

5.3.2.2 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน การส่งเสริมแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.3.2.3 ควรศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา (2550).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 124, ตอนที่ 24 ก. หน้า 29-36. 16 พฤษภาคม 2550.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติแห่งชาติ. พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4)
พ.ศ.2560. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ (2551) *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ (2552). *แนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ฯ
- กระทรวงศึกษาธิการ (2554) *คู่มือประเมินและเกณฑ์คุณภาพสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษา
พอเพียง)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ (2554) *แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา*.
กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- กระทรวงศึกษาธิการ (2560) *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับ
ปรับปรุง 2560* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเท
ไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561)*.
กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟิค จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กษม โสมศรีแพง. (2554). *การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจการบริหารงานวิชาการใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กัมพล ชันทะวงษ์.(2555). *แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สหวิทยาเขตปราสาทพญา
ไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรา
มหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กำธร ทาเวียง. (2553). *การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2*. (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม:
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550) *หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาฯ ทำอย่างไรให้
สัมฤทธิ์ผล*. การศึกษาวันนี้รายสัปดาห์, ปีที่ 7 ฉบับที่ 315 (340) วันที่ 11-18 มกราคม
2550.
- เกษม วัฒนชัย (2550, 11-17 พฤษภาคม). *ถอดรหัสเศรษฐกิจพอเพียงเวอร์ชันการศึกษา*. มติชนสุด
สัปดาห์, ปีที่ 27 ฉบับที่ 139.
- คณะกรรมการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตาม
หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. (2555). *การประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษา
พอเพียง)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ:
ม.ป.พ.
- คัมภีร์ สุดแท้. (2553). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.
- คำตัน จันทะวงษา. (2559). *การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เขต 2*. (ค้นคว้าอิสระ.
ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
- คำนาย อภิปรัชญาสกุล. (2558). *เศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: โฟกัสมีเดียแอนด์พับลิชชิง จำกัด.
- จันทร์จิรา บุญมี. (2557). *แนวทางการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียน
มัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42*.
(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- จันทรานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*.
กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช ธรรมปิยา. (2556). *ตามรอยพ่อ ชีวิตพอเพียง...สู่การพัฒนา
ที่ยั่งยืน* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิง จำกัด (มหาชน)
- ชนิดา ทศนิยม. (2562). *ความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20*.
ศึกษาวารสารศึกษาศาสตร์. 6(1), 32-41.

- ชนากานต์ กาหลง. (2560). *สภาพและเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชาญชัย ไชยคำภา. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- ณัฐรฎา พวงจันทร์. (2553). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตดุสิต*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- ไตรรัตน์ โภคพลากร. (2551). *การบริหารการคลังและงบประมาณสาธารณะแนวคิดและทฤษฎี*. กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ก๊อปปี้ ประเทศไทย.
- ถวิล กษสุพรรณ. (2552). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ถวิล อรัญเวศ. (2553). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการทำงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- ทวีศักดิ์ บังคม. (2550). *ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทศนี วงศ์ยีน. (2557). *การบริหารงานวิชาการ*. สืบค้นจาก <http://mystou.files.wordpress.com>.
- ทิตนา แคมมณี. (2550) *รูปแบบการเรียนการสอนที่เลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2558). *ถอดรหัสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนกระบวนการคิด*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทวิล ศรีสองเมือง. (2551). *การพัฒนารูปแบบเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2553). *การบริหารงานบุคคล (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- ธ สุนทรายุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎี วิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา*.
กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ธุมากร เจตีย์คำ. (2559). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร
สถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จันทบุรี: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏรำไพพรรณี.
- นพรัตน์ คำสุทธี. (2562). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3*.
(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- นันทนา เทพิน. (2556). *ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 23*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร.
- บุญช ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 10)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประไพ มีแก้วรัตนกุล. (2564). *ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ
เขต 1*. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 10(39),
31-39.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2550). *ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร: ประมวลสาระ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ปริศนา กลั่นเขตกรรม. (2553). *การศึกษาสภาพการดำเนินงานการบูรณาการแนวคิดเศรษฐกิจ
พอเพียงในการศึกษาของโรงเรียนแกนนำหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจ พอเพียง สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). อุบลราชธานี:
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปรียาดา สุขสว่าง . (2557) *การบริหารจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 25*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: สหมิตรออฟเซต.
- ปาริชาติ ชมชื่น. (2555). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีประสิทธิผลใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎี
บัณฑิต). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- พรสกุล เขตจำนนท. (2553). การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4. (รายงานการศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิชิตนันท์ เมตตา. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิชชาภา ท้าววัฒนากุล. (2560). การศึกษาสภาพการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาพิจิตร เขต 1. (ค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). พิจิตร: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- พิชามญญ์ แซ่จัน .(2561). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. 14(2), 33-50.
- พิพัฒน์ แก้วใส. (2553). การนำแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 4(1), 89-100.
- ไพฑูรย์ เจริญพันธ์. (2550). พฤติกรรมองค์กรและการบริการ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ภรณ์ มหานนท์. (2554). การประเมินประสิทธิผลขององค์กร. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2553). หลักการแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มนตรี.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: เทียนวัฒนาพรินต์ติ้ง.
- ระพีพรรณ คณาฤทธิ์. (2554) การบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รัชณี ชุนหปราน. (2554). การบริหารวิชาการ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- รัตนา หลวงกลาง. (2558). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาอุดรธานี เขต 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 9(พิเศษ), 589-600.
- เรณู คุปต์ชเลียร. (2552). ความรู้ความเข้าใจทัศนคติและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริการงานองค์กรบริหารส่วนตำบล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

- วรรณารถ แสงมณี. (2553). *องค์การ: ทฤษฎีการออกแบบและการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: ระเบียบของการพิมพ์.
- วัชริน ขวัญพะงุ่น. (2553). *ความหมายของประสิทธิภาพและประสิทธิผล*. สืบค้นจาก <http://gotoknow.org/blog/watcharin2008/226830>.
- วิชัย ตันสิริ.(2549). *อุดมการณ์ทางการศึกษา ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย โสสุวรรณจินดา. (2551). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โพรเพช.
- วิเศษ พลอาจทัน. (2555). *การบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจ*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธ์.
- ศรวรรณ พันธุ์ดงยาง. (2554). *การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนนิคมลำป่าววิทยา อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศรีสุภางค์ ะเร็ง. (2559). *การบริหารสถานศึกษาพอเพียงโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วารสารคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*. 14(2), 169-179.
- ศิลป์ชัย อ่างตระกูล. (2552). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- สกาเดือน ควันไชย. (2560). *สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สมเดช สวานดี. (2553). *การนำเสนอการบริหารการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาพื้นฐานต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สมรภูมิ อ่อนอ่อน. (2557). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*. 5(พิเศษ), 195-208.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาใหม่ 2552-2555*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สมาน อัครภูมิ. (2546) *การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัด*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สันติ บุญภิรมย์. (2552). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: บั๊กพอยท์.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และประยุทธ์ ชูสอน. (2557). *ภาวะผู้นำแบบโลกวิวัฒน์: แนวคิดและการวิจัย*
สัมฤทธิ์กางเพ็งและประยุทธ์ ชูสอน. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานประมาณ. (2552). *คู่มือปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานประมาณ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. (2561). *แผนพัฒนาการศึกษา*
ขั้นพื้นฐาน 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564). มหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. (2564). *แผนปฏิบัติการประจำปี*
2564. มหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการ*. กรุงเทพฯ:
 โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *แนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา*.
 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ สกสศ. ลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ:
 บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุธรรม ธรรมพัฒนานนท์. (2554). *หลักการทฤษฎีและนวัตกรรมการบริหารการศึกษา*. มหาสารคาม:
 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธรรม ธรรมพัฒนานนท์. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
 พอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. *วารสาร*
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 28(1), 140-153.
- สุพัตรา ปทุมคณารักษ์. (2553). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอที่ปิดเขตพื้นที่การศึกษา*
พังงา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุภารัตน์ แซ่สัว, นิพนธ์ วรรณเวช และสาโรจน์ เผ่าวงศากุล. (2564). การบริหารสถานศึกษาตามหลัก
 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(11), 32-41.
- สุรพงศ์ มงคลสุนทรักษ์. (2560). *แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของ*
เศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม:
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุรัฐ ศิลปอนันต์. (2543). *กระบวนการปฏิรูปโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: ครูสภา

- เสาวลักษณ์ มาพร. (2551). ความพร้อมในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 2(พิเศษ), 173-179.
- อนันท์ งามสะอาด. (2551). *ประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effective) ต่างกันอย่างไร*. สืบค้นจาก http://www.sisat.ac.th/main/index.php?option=com_article&id=187.
- กรรณิการ์ พงศ์กิตติธัช. (2553). *สภาพและปัญหาการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- อรอนงค์ ดุมนิล. (2557). การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัยพิษณุพนธ์*. 9(2), 97-103.
- อาภรณ์ แก้วสลัศรี. (2552). *ระบบงบประมาณ จากแบบรายการสู่แบบมุ่งเน้นผลงาน*. สงขลา: กองแผนงานมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- Calkins, Mary. (2009). On-Line Service and Operational Costs. *Special Library*. 68, 155-160.
- Diosdado M. San Antonio, Nelson S. Morales, Jr Leo S. Moral. (2011). Module-Based Professional Development for Teachers: a Cost-Effective Philippine Experiment. *Department of Education, Republic of the Philippines*. 15(2), 157-169
- Dubrin, A. J., and Ireland, R. D. (1993). *Management and organization (2nd ed)*. Ohio: South Western Publishing Company.
- Hoy, W. K. and Miskel, C. G. (2008). *Educational Administration: Theory, Research, and Practice*. Singapore: McGraw - Hill.
- Kimbrough, Theodore J.(2000) *Educational Administration: an Introduction*. 3rd ed. New York: Macmillan Publishing Company,
- Lamberton, Geoffrey. (2005). Sustainable Sufficiency an internally consistent version of sustainability. *Sustainable Development*. 13, 53 -58.
- Mott R.M. (1972). *Organizational effectiveness*. Santa Monica: Good Year.
- Purkey,S.C.,and Smith, M.S. (1983). Effective Schools: A Review. *Elementary School Journal*. 83, 427-452.
- Stahel, W.R. (2001). Sufficiency strategies for a sustainable and competitive economy reversed and inversed incentives. *Enveronmentally Conscious Design and Inverse Manufacturing*. 12(1)

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2. แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3. การตอบแบบสอบถามในแต่ละขั้นตอนมีคำชี้แจงไว้ละเอียดแล้วกรุณาได้ตอบทุกส่วนทุกตอนและตรงกับสภาพที่เป็นจริง

4. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ต่อไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาวธิดาลักษณ์ สิทธิวงษา
 นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. สถานภาพ
 - ผู้บริหารสถานศึกษา
 - ครูผู้สอน
2. ขนาดของโรงเรียน
 - โรงเรียนขนาดเล็ก
 - โรงเรียนขนาดกลาง
 - โรงเรียนขนาดใหญ่

ตอนที่ 2 สภาปัจจุบันและสภาที่พึงประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิภาพด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยแบ่งระดับสภาปัจจุบัน/สภาที่พึงประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีสภาปัจจุบัน/สภาที่พึงประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “มากที่สุด”

4 หมายถึง มีสภาปัจจุบัน/สภาที่พึงประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “มาก”

3 หมายถึง มีสภาปัจจุบัน/สภาที่พึงประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “ปานกลาง”

2 หมายถึง มีสภาปัจจุบัน/สภาที่พึงประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “น้อย”

1 หมายถึง มีสภาปัจจุบัน/สภาที่พึงประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “น้อยที่สุด”

องค์ประกอบ	การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์					
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
	14. มีการติดตามผลการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง											
	15. มีการนำผลการติดตามมาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง											

2. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านกิจกรรมนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและ
สาธารณะประโยชน์ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่งที่ท่านให้ความอนุเคราะห์เพื่องานวิจัยในครั้งนี้
ธิดาลักษณ์ สิทธิวงษา
นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

แบบประเมิน

แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับระดับ
ความคิดเห็นของท่านมากที่สุดโดยแบ่งระดับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหาร
จัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสม/มีความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “มากที่สุด”

4 หมายถึง มีความเหมาะสม/มีความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “มาก”

3 หมายถึง มีความเหมาะสม/มีความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “ปานกลาง”

2 หมายถึง มีความเหมาะสม/มีความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “น้อย”

1 หมายถึง มีความเหมาะสม/มีความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “น้อยที่สุด”

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

องค์ประกอบ	ประเด็น	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน											
0. การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน											
	0. มีแผนงานโครงการแนะแนว เพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตที่ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-

องค์ประกอบ	ประเด็น	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
	4. ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้มีผู้เข้าร่วมจากชุมชนในการจัดกิจกรรมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมให้เกิดความสอดคล้องกับหลักความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง										
	5. จัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและการมีจิตสาธารณะใช้หลักการมีส่วนร่วม										

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ข

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ข.1 การวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

คำถาม ข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ					รวมค่า (r)	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
2	0	1	1	1	1	0.8	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
4	1	0	1	1	1	0.8	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
6	1	1	1	0	1	0.8	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
8	1	0	1	1	1	0.8	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
10	1	1	1	0	1	0.8	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
12	1	1	0	1	1	0.8	ใช้ได้
13	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
14	0	1	1	1	0	0.6	ใช้ได้
15	1	1	0	1	1	0.8	ใช้ได้
รวมเฉลี่ย	0.86	0.86	0.86	0.86	0.93	0.87	ใช้ได้

ตารางที่ ข.2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิภาพ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ข้อ	r
1. การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .870	1	.282
	2	.672
	3	.888
	4	.885
	5	.770
2. กิจกรรมนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .835	6	.287
	7	.259
	8	.832
	9	.785
	10	.862
	11	.675
3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .809	12	.315
	13	.757
	14	.690
	15	.784

ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.259-0.888

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เท่ากับ 0.893

การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.870

กิจกรรมนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.835

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.809

ตารางที่ ข.3 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม สภาพที่พึงประสงค์ การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิภาพ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	ข้อ	r
1. การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .653	1	.444
	2	.321
	3	.332
	4	.554
	5	.382
2. กิจกรรมนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .796	6	.528
	7	.534
	8	.542
	9	.626
	10	.528
	11	.534
3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .816	12	.384
	13	.597
	14	.780
	15	.820

ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.321-0.820

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เท่ากับ 0.844

การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.653

กิจกรรมนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.796

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.816

ภาคผนวก ง

ภาพประกอบการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ ง.1 สัมภาษณ์นายสรายุทธ เถาว์วันดี ครูชำนาญการพิเศษและนางอำพร สำคำ ครูชำนาญการ
โรงเรียนบ้านวังโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
วันที่ 3 สิงหาคม 2565 เวลา 13.00 น.

ภาพที่ ง.2 สัมภาษณ์นางพรรณิ ภูโส ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษและนางสุภาวดี ศรีประวงค์
ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านวังยาววิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 วันที่ 3 สิงหาคม 2565 เวลา 15.00 น.

ภาพที่ ง.3 สัมภาษณ์ นายประสิทธิ์ สีแซ่ไตร ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนศรีโกสุมวิทยา
มิตรภาพที่ 209 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
วันที่ 3 สิงหาคม 2565 เวลา 10.00 น.

ภาพที่ ง.4 สัมภาษณ์นางฤดีพิมล ชำซอง ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 วันที่ 3 สิงหาคม 2565 เวลา 11.00 น.

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

ธิตาลักษณ์ สิทธิวงษา, จำเนียร พลหาญ. (2566). แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. *วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 20(2), พฤษภาคม-สิงหาคม.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวธิดาลักษณ์ สิทธิวงษา
วัน เดือน ปี เกิด	10 กรกฎาคม 2531
สถานที่เกิด	179 หมู่ 9 ตำบลนาข่า อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม
ที่อยู่ปัจจุบัน	179 หมู่ 9 ตำบลนาข่า อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนอนุบาลชื่นชม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2556	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2565	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม